

บทที่ ๗

ระเบียบจักรวรรดิอันปั่นป่วน (ค.ศ. ๒๐๐๑ - ๒๐๐๘)

เหตุการณ์ ๑๑ กันยายน ๒๐๐๑ ทำให้ระบบระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงจนถึงขั้นมูลฐาน และยังไม่หยุดส่งผลกระทบต่อความเป็นควมคู่ไปกับปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ ทำให้ภูมิภาคทั่วโลก มีลักษณะเป็นการปฏิวัติด้านการสื่อสาร เศรษฐกิจที่รุ่งเรืองในเอเชีย ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในประเทศที่พัฒนาแล้ว และความล้มเหลวของสหรัฐอเมริกาที่เคยคิดว่าจะสามารถบังคับใช้ ระเบียบของตน

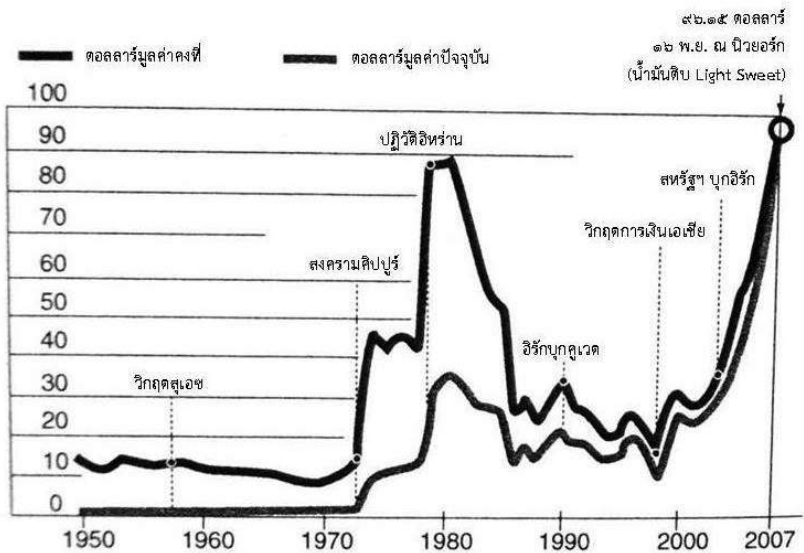

การเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่แตกต่างกันชัดเจนมาก ตั้งแต่ปี ๒๐๐๐ ประเทศในเขตสกุลเงินยูโรและอเมริกามีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัวหรือต่ำ ขณะที่ประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่น่าทึ่งมาก เช่น จีนมีอัตราการเติบโต ๗% ในปี ๒๐๐๓ และอินเดีย ๙% ในปี ๒๐๐๖ - ๒๐๐๗ เป็นต้น จีนขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับสี่ของโลกตามหลังสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเยอรมนี (จากข้อมูลของธนาคารโลกเดือนธันวาคม ๒๐๐๗) จีน อินเดีย รัสเซีย และบราซิลกลายเป็นตัวแสดงทางเศรษฐกิจที่สำคัญและต้องการมีส่วนร่วมในปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์นี้ บริษัทอินเดีย Mittal Steel เข้าซื้อบริษัทยุโรป Arcelor ทำให้บริษัทอินเดียรายนี้กลายเป็นผู้ผลิตเหล็กกล้าใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของโลกในเดือนมิถุนายน ๒๐๐๖ ส่วนบริษัทโตโยต้าของญี่ปุ่นก็ขึ้นมาเป็นผู้ผลิตรถยนต์อันดับหนึ่งของโลกเช่นกัน ตัวอย่างเหล่านี้เผยให้เห็นพลังทางเศรษฐกิจของเอเชีย พร้อมกับความต้องการวัตถุดิบของประเทศเหล่านี้ที่เพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้ราคาวัตถุดิบพุ่งสูงขึ้น

อย่างรวดเร็วและแย่งชิงกันเพื่อเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบ (ปี ๒๐๐๘) จนเกิดวิกฤตอาหารระดับโลกอย่างแท้จริง และทำให้เกิดการจลาจลจากความหิวโหยในแอฟริกาและเอเชียบางประเทศ ส่วนปัญหาพลังงานก็มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ได้แก่ การที่รัสเซียใช้การส่งแก๊สให้ยูเครนเป็นเครื่องต่อรอง มีการสร้างท่อส่งน้ำมันเส้นทางบากู - ทบิลีซี - เซย์ฮาน (Baku - Tbilisi - Ceyhan) ซึ่งช่วยให้สามารถลำเลียงน้ำมันจากทะเลแคสเปียนไปยังทะเลเมดิเตอร์เรเนียนได้โดยไม่ต้องผ่านทั้งรัสเซียและอิหร่าน มีการสำรวจแหล่งน้ำมันบนเกาะกรีนแลนด์ และมีการทำข้อตกลงว่าด้วยนิวเคลียร์พลเรือนจำนวนมาก (ได้แก่ สหรัฐอเมริกา/อินเดีย ฝรั่งเศส/จีน และฝรั่งเศส/ลิเบีย) ขณะที่ราคาน้ำมันพุ่งสูงขึ้นจนแตะระดับ ๑๔๐ ดอลลาร์ต่อบาเรล และทะยานขึ้นต่อไปในฤดูใบไม้ผลิปี ๒๐๐๘ ผลกระทบจากราคาน้ำมันมีมากจนฝ่ายประเทศผู้ส่งออก เช่น รัสเซียและแอลจีเรียสามารถปลดหนี้ของตนได้ ส่วนฝ่ายประเทศพัฒนาแล้วในยุโรปและอเมริกาต้องเผชิญกับการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การย้ายฐานการผลิต การปลดลูกจ้างออกจากงาน และตั้งแต่ช่วงปี ๒๐๐๗ - ๒๐๐๘ เป็นต้นมา มีอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และเกิดวิกฤตเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการปล่อยเงินกู้ที่ง่ายเกินไป อีกทั้งการแพร่กระจายของอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธวิถีโค้ง การค้าอาวุธ และการก่อการร้ายก็เป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรงต่อระเบียบโลก สังคมที่เจริญแล้วกลับมีความเสี่ยงมากขึ้นเรื่อย ๆ และต้องรับมืออย่างจริงจังกับภัยที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น สึนามิที่ถล่มชายฝั่งมหาสมุทรอินเดีย (๒๖ ธันวาคม ๒๐๐๔) ทำให้มีผู้เสียชีวิตกว่า ๒๐๐,๐๐๐ คน พายุไซโคลนแคทรีนา (สิงหาคม ๒๐๐๕) ในมลรัฐลุยเซียนา อุทกภัยในอินโดนีเซีย (กุมภาพันธ์ ๒๐๐๗) เป็นต้น ภัยพิบัติทางนิวเคลียร์และโรคระบาด ซึ่งในปี ๒๐๐๒ มีผู้เสียชีวิตจากโรคเอดส์ ๓ ล้านคน ส่วนเชื้อไวรัสไข้หวัดนก H5N1 ก็คุกคามที่จะแพร่กระจาย (ฤดูร้อนปี ๒๐๐๕ - ฤดูหนาวปี ๒๐๐๖) ขณะที่องค์การสหประชาชาติสูญเสียความน่าเชื่อถือจากวิกฤตระหว่างประเทศ เนื่องจากสหรัฐอเมริกาฉวยโอกาสจากวิกฤตเพื่อสถาปนาระเบียบใหม่ด้วยตัวเอง โดยพยายามที่จะบังคับใช้ระเบียบนี้กับส่วน

ที่เหลือของโลก ทว่าวิกฤตเศรษฐกิจ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิกฤตธนาคารและวิกฤต
อสังหาริมทรัพย์ในเดือนสิงหาคม ๒๐๐๗) และความล้มเหลวของระเบียบจักรวรรดิ
(อิหร่าน อิรัก และความขัดแย้งอิสราเอล - ปาเลสไตน์) ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ
ของสหรัฐอเมริกาอย่างหนักหน่วงถึงความน่าเชื่อถือของโลกตะวันตกด้วย

ราคาน้ำมันตั้งแต่ปี ๑๙๕๐

ที่มา : ฝ่ายการค้าอเมริกา, AIE, Platts, BP Statistical Review of World Energy, มิถุนายน
๒๐๐๗

สงครามด้านการก่อการร้าย

การโจมตีตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ในนิวยอร์กและตึกเพนตากอนในวอชิงตันเมื่อ
วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๐๐๑ เป็นสัญญาณการก้าวสู่ยุคใหม่ของการก่อการร้าย
การโจมตีครั้งนี้เป็นการก่อการร้ายที่มีความพิเศษทั้งในด้านเป้าหมาย วิธีการ และ
ผลลัพธ์ นั่นคือเป้าหมายการโจมตีมิใช่การเมืองแต่เป็นสัญลักษณ์ (สัญลักษณ์

การค้าระหว่างประเทศและที่ตั้งของอำนาจทางทหาร) ส่วนวิธีการที่ใช้เป็นการผสมผสานระหว่างเครื่องบิน อาวุธขนาดเล็กที่พกติดตัว และการพลีชีพ ขณะที่ผลลัพธ์คือความสะเทือนขวัญจากการฆ่าคนจำนวนมาก (เสียชีวิตประมาณ ๓,๐๐๐ คน)

การไว้อาลัยเยือกต่อการร้ายจากฝีมือของกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงเพียงไม่กี่คนสร้างความสะเทือนใจอย่างมากในโลกตะวันตก ศาสนาอิสลามมีผู้นับถือ ๑.๒ พันล้านคน ถูกแบ่งเป็นหลายนิกาย [ผู้นับถือนิกายสุหนี่มีอยู่ ๘๕ ถึง ๙๐% ของโลกมุสลิม นิกายชีอะฮ์พบมากในอิรัก (๕๐% ของประชากร) อิหร่านและเยเมน (๙๐% ของประชากร)] แนวคิดอิสลามนิยม (islamism) มีความหลากหลาย เช่นเดียวกับตัวศาสนา แนวคิดนี้เริ่มปรากฏครั้งแรกในการปฏิวัติอิหร่านและเป็นนิกายชีอะฮ์ แต่ดูเหมือนในปัจจุบันมีความเคลื่อนไหวมากในประเทศสุหนี่ด้วย เช่น ในซาอุดีอาระเบียซึ่งองค์การวาฮาบีใช้เงินหมื่นล้านดอลลาร์ต่อปีเพื่อเผยแพร่อิสลามและสนับสนุนทางการเงินแก่กลุ่มเคลื่อนไหวมุสลิมต่าง ๆ เป็นต้น จึงมีคำถามขึ้นมว่า ความมีชีวิตชีวาของแนวคิดมุสลิมนิยมนี้ปิดบังพัฒนาการของอิสลามทางการเมืองอยู่หรือไม่ หรือเป็นการยืนยันการเข้าสู่แนวคิดหลังอิสลามนิยม (post - islamism) ที่แสดงออกมาผ่านความทะเยอทะยานในการเข้ายึดกลไกการปกครองของรัฐ หรือผ่านความพยายามในการรวมกลุ่มผู้ศรัทธาหรือผ่านอิสลามานุวัตร (Islamization) ธรรมเนียมปฏิบัติครั้งใหม่ใช่หรือไม่ไม่ว่าจะเป็นอะไรก็แล้วแต่ อิสลามหัวรุนแรงเกลียดชังวัตถุนิยมและเศรษฐกิจแบบตลาดเหนือสิ่งอื่นใด โดยให้สหรัฐอเมริกาเป็นตัวแทนของสิ่งเหล่านี้ ซึ่งการเมืองสหรัฐอเมริกาก็ลำเอียงจากการสนับสนุนรัฐบาลอิสราเอล จากการคงกำลังทหารสหรัฐฯ ในซาอุดีอาระเบีย และจากการปิดล้อมและปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐอเมริกาในอิรัก ความรู้สึกที่รุนแรงที่มีต่อสหรัฐอเมริกานี้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในโลกมุสลิม และขยายมายังยุโรปในปี ๒๐๐๖ จากการตีพิมพ์การ์ตูนล้อเลียนศาสดามุฮัมมัดในเดือนมกราคมของหนังสือพิมพ์ รวมถึงสุนทรพจน์ของสมเด็จพระสันตะปาปาเบเนดิกต์ที่ ๑๖ ที่เรเกนส์บูร์ก (Regensburg) (๑๒ กันยายน ๒๐๐๖)

อัฟกานิสถาน

หลังจากการตกตะลึงในเหตุการณ์ ๑๑ กันยายน ผ่านพ้นไป รัฐบาลสหรัฐอเมริกาประกาศสงครามกับการก่อการร้ายโดยได้รับเสียงสนับสนุนเกือบเป็นเอกฉันท์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเห็นพ้องของคณะมนตรีความมั่นคงและความเห็นพ้องของสมาชิกองค์การนาโต้ที่พร้อมใช้มาตรา ๕ ของสนธิสัญญา

รัฐบาลของจอร์จ ดับเบิลยู บุช กำหนดให้ระบอบตาลีบันเป็นศัตรูหมายเลขหนึ่ง ซึ่งขึ้นมามีอำนาจในอัฟกานิสถานตั้งแต่ปี ๑๙๙๖ และให้ความคุ้มครองแก่องค์กรมุสลิมอัลกออิดะฮ์ (Al-Qaeda) ที่มีนายอูซามะฮ์ บิน ลาดิน (Osama Bin Laden) เป็นหัวหน้า ซึ่งเป็นชาวชาวอูตืออาระเบียที่คลั่งการต่อสู้กับผู้ที่ยุ่่นอกศาสนาอัฟกานิสถานจึงกลับมาอยู่ในความสนใจอีกครั้ง ประเทศซึ่งถูกทำลายจากสงครามจากการต่อสู้ระหว่างเผ่าและเชื้อชาติ และจากการแทรกแซงของประเทศเพื่อนบ้านอันเนื่องมาจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์มีลักษณะเป็นรัฐก้นชน ระบอบตาลีบันซึ่งถูกสหประชาชาติลงโทษอยู่แล้ว (เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๐๐๐) ก็ถูกสหรัฐอเมริกาประกาศสงครามด้วย การรวมกลุ่มพันธมิตรชั่วคราวครั้งนี้เป็นแนวคิดใหม่ของปฏิบัติการนอกประเทศ เพราะแทนที่จะกระทำผ่านองค์การสหประชาชาติ กลุ่มพันธมิตรนี้กลับเปิดกว้างและรวมเอาประเทศมุสลิมไว้ด้วยการตอบโต้ทางทหารไม่ได้ลงมือทันทีทันใดและไร้กฎเกณฑ์ ภาพที่ออกมาจึงเป็นเสมือนว่าสหรัฐอเมริกาไม่ใช่ตำรวจโลกอีกต่อไป แต่เป็น “นายอำเภอผู้คุมกฎที่รวบรวมบรรดาอาสาศัมครที่เข้ามาเข้าร่วมเพื่อออกตามล่าพวกนอกกฎหมายทั้งหลาย”

การตอบโต้ของสหรัฐอเมริกาต่อกลุ่มอัลกออิดะฮ์และตาลีบันประสบความสำเร็จ สวนทางกับคำทำนายในแง่ลบที่คาดการณ์ว่าปฏิบัติการทางทหารจะบานปลายและกระทบเสถียรภาพของปากีสถาน ปฏิบัติการทางทหาร [ชื่อความยุติธรรมไม่สิ้นสุด (Infinite Justice) เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นอิสรภาพอันยั่งยืน (Enduring Freedom)] ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภายหลังการทิ้งระเบิด (เริ่มเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๐๐๑) การรบทางภาคพื้นดินกระทำโดยกองกำลังของพันธมิตรเหนือ (การรวมกลุ่มของชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านตาลีบัน) เป็นไปอย่างรวดเร็วและจบลงด้วยการขับไล่ตาลีบันออกจากอำนาจ (๑๓ พฤศจิกายน กรุงคาบูลแตก ๖ ธันวาคม เมืองกันดะฮาร์แตก) ตามมาด้วยความเห็นชอบให้ส่งกองกำลังนานาชาติเข้าไปรักษาความปลอดภัยภายใต้อำนาจอขององค์การสหประชาชาติ (ISAF หรือ International Security Assistance Force) ที่กรุงคาบูลและบริเวณโดยรอบ

และตั้งรัฐบาลชั่วคราวที่มีชาวอัฟกันทุกฝักฝ่ายเข้าร่วมภายใต้การสนับสนุนของ องค์การสหประชาชาติ แต่ในปีต่อๆ มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี ๒๐๐๕ สงคราม กองโจรต่อต้านกองกำลังสหประชาชาติ (สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และแคนาดา) รุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และเกิดการโจมตีแบบพลีชีพบ่อยครั้ง จนบีบให้ ISAF ที่มี กำลังพลอยู่มากกว่า ๔๐,๐๐๐ คน (ประเทศที่มีทหารมากที่สุดคือสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และเยอรมนี) ต้องร้องขอกำลังเสริมอย่างต่อเนื่องและขยายพื้นที่ปฏิบัติการไปทั่วอัฟกานิสถาน (ปี ๒๐๐๖) ประธานาธิบดีซาร์โกซียืนยันการเข้าร่วมของ ฝรั่งเศสโดยยอมที่จะส่งกำลังเพิ่มเติมเข้าไปอีกหลายร้อยนาย (มีนาคม - เมษายน ๒๐๐๘)

อเมริกากับภัยคุกคามจากการก่อการร้าย

ผลอีกประการหนึ่งของเหตุการณ์ ๑๑ กันยายน คือการเปลี่ยนแปลง อย่างลึกซึ้งในความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับโลก ในช่วงเดือนแรก ๆ ที่ จอร์จ ดับเบิลยู บุช บริหารประเทศ ดูเหมือนสหรัฐอเมริกาไม่ค่อยสนใจโลก ภายนอก ยกเว้นการสนับสนุนระบอบต่อต้านซีปนาวุธเพื่อปกป้องดินแดน สหรัฐอเมริกาทั้งหมดจากซีปนาวุธของ “รัฐอันธพาล” แต่เหตุการณ์ ๑๑ กันยายน เปลี่ยนแปลงทุกอย่าง แม้ว่าในอดีตจะเคยมีเหตุการณ์ที่สร้างความรู้สึกไม่ปลอดภัย ให้แก่สหรัฐอเมริกามาแล้ว (เพิร์ลฮาร์เบอร์และสputนิก) แต่ความแปลกใหม่ที่ สำคัญหลังเหตุการณ์ ๑๑ กันยายน คือการค้นพบว่าการเปิดประเทศทำให้ สหรัฐอเมริกาไม่ปลอดภัย ความจำเป็นในการต่อสู้กับการก่อการร้ายต้องอาศัยเสรี ในการปฏิบัติของสหรัฐอเมริกาอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งที่ผ่านมาปฏิบัติการในโคโซโว (มีนาคม - มิถุนายน ๑๙๙๙) ให้บทเรียนไว้มากในเรื่องนี้ สหรัฐอเมริกาไม่ต้องการ ถูกขัดขวางด้วยข้อจำกัดระหว่างประเทศใดๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการใช้ กำลัง ซึ่งนโยบายของสหรัฐอเมริกาต่อยุโรปและความต้องการของสหรัฐอเมริกา ที่จะก้าวข้ามสหประชาชาติก่อให้เกิดความตึงเครียด

อันที่จริงการโจมตีหลายครั้งช่วงเดือนต่อๆ มา [เจอร์บา (Djerba) การจี (Karachi) บาห์ลี (Bali) มอมบาซา (Mombasa) และเอเดน (Aden)] แสดงถึงมีการโลกาภิวัตน์การก่อการร้าย พร้อมกับการแจ้งเตือนภัยบ่อยครั้งทั้งจริงหรือเท็จ การโจมตีที่กรุงมาดริด (๑๑ มีนาคม ๒๐๐๔) ถือเป็นการก่อการร้ายที่รุนแรงที่สุดที่เคยเกิดขึ้นในยุโรป เกิดการโจมตีหลายครั้ง ได้แก่ ในรถไฟใต้ดินและรถโดยสารที่กรุงลอนดอน (๗ และ ๒๑ กรกฎาคม ๒๐๐๕) ที่ชาร์ม เอล ชีค (๒๓ กรกฎาคม ๒๐๐๕) ที่บาห์ลี (๑ ตุลาคม ๒๐๐๕) ที่อัมมาน (Amman) (๙ ธันวาคม ๒๐๐๕) ที่กาซาบลังกา (Casablanca) (เมษายน ๒๐๐๗) ในปากีสถาน (กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๐๐๗) และในอัฟกานิสถาน (กรกฎาคม สิงหาคมและ ธันวาคม ๒๐๐๗)

การสร้างพันธมิตรต่อต้านการก่อการร้ายทำให้เกิดการพลิกกลับทางการทูต มีการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ระหว่างวอชิงตัน มอสโก และปักกิ่ง องค์การนาโต้ ถูกลดบทบาท และยุโรปแตกความสามัคคี นอกเหนือจากการเจรจาว่าด้วยอาวุธทางยุทธศาสตร์แล้ว ในบางโอกาสรัสเซียก็กลับมารื้อฟื้นบทบาทถ่วงดุลกับสหรัฐอเมริกา เช่น ในการพบปะระหว่างวลาดิมีร์ ปูติน กับ จอร์จ ดับเบิลยู บุช ที่กรุงวอชิงตัน (๑๓ - ๑๕ พฤศจิกายน ๒๐๐๑) ปูติน สนับสนุนและร่วมมือกับบุช ในการต่อต้านการก่อการร้าย แลกกับการมีอิสระอย่างเต็มที่ในการทำสงครามในเชชเนีย (Chechnya) ของรัสเซีย โดยแสดงให้เห็นว่าเป็นอีกแนวรบหนึ่งของการต่อต้านการก่อการร้าย ในทำนองเดียวกัน จีนก็ออกมาสนับสนุนการต่อต้านการก่อการร้ายโดยยกให้เป็นประเด็นความร่วมมือหลักขององค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Cooperation Organisation) (เป็นการปรึกษาหารือระดับภูมิภาค ก่อตั้งในปี ๑๙๙๖ ประกอบด้วยรัสเซีย จีน ทาจิกิสถาน คาซัคสถาน และ คีร์กีซสถาน) การกระชับความสัมพันธ์เพื่อต่อต้านการก่อการร้ายนี้มีสัญลักษณ์เป็นการพบปะระหว่างเจียง เจ๋อหมิน วลาดิมีร์ ปูติน และจอร์จ ดับเบิลยู บุช ที่เซี่ยงไฮ้ (ระหว่างการประชุมสุดยอดความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย - แปซิฟิก หรือเอเปก) เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๐๐๑ แม้ว่าจีนและรัสเซียจะลงนามร่วมกัน

ในสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือที่กรุงมอสโกในเดือนกรกฎาคม ๒๐๐๑ เพื่อ
คัดค้านโครงการป้องกันขีปนาวุธของสหรัฐอเมริกาก็ตาม

อิรัก เป้าหมายใหม่

หลังสงครามอัฟกานิสถานสงบลง สหรัฐอเมริกาพัฒนาแนวคิดการใช้
กำลังแบบใหม่ในลักษณะการชิงโจมตีดัตตหน้าและกล่าวโทษอิรักภายใต้ระบอบ
ซัดดัม ฮุสเซน โดยมีเป้าหมายเป็นการปรับรื้อภูมิภาคตะวันออกกลางด้วยการสร้าง
องค์การใหม่ระดับภูมิภาคขึ้นมาบนพื้นฐานของประชาธิปไตย การคุ้มครองเสรีภาพ
และสิทธิมนุษยชน

ตั้งแต่สงครามอ่าว อิรักไม่เคยรอดพ้นจากสายตาของฝ่ายบริหารของ
สหรัฐอเมริกา ซึ่งแน่วแน่ที่จะกำจัดระบอบซัดดัม ฮุสเซน และกล่าวหาอิรักว่าครอบ
ครองอาวุธทำลายล้างสูงและมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อการร้าย ประกอบกับความ
ต้องการสร้างอิรักให้เป็นประเทศประชาธิปไตย ส่วนอิรักประท้วงการถูกปิดล้อม
ซึ่งมติสหประชาชาติที่ ๑๔๐๙ ในเดือนพฤษภาคม ๒๐๐๒ ก็ลดความเข้มข้นของ
การปิดล้อมลง โดยมีการตั้งข้อสันนิษฐานว่า “น้ำมันแลกอาหาร” ตลอดปี ๒๐๐๒
สถานการณ์ตึงเครียดมากขึ้น สหรัฐอเมริกาวางกำลังทหารจำนวนมากบริเวณอ่าว
เปอร์เซียพร้อมกล่าวโทษอิรักว่าผลิตอาวุธทำลายล้างสูงและพยายามสร้างอาวุธ
นิวเคลียร์ ขณะที่อิรักก็ปิดข้อกล่าวหาและยอมให้คณะผู้ตรวจสอบจาก
สหประชาชาติและทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International
Atomic Energy Agency หรือ IAEA) ซึ่งถูกขับไล่ออกไปในเดือนธันวาคม ๑๙๙๘
กลับเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบอีกครั้ง

ในช่วงแรก สหรัฐอเมริกายังคงแสวงหาความเห็นชอบจากคณะมนตรี
ความมั่นคงและคงการตรวจสอบในอิรักต่อไป แต่ดำเนินการควบคู่ไปกับการตีแผ่
การค้นพบอาวุธทำลายล้างสูงในอิรักและกล่าวหาซัดดัม ฮุสเซน ว่าไม่ให้ความร่วม
มือ พร้อมกับเตรียมการแทรกแซง วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๐๐๒ มติที่ ๑๔๔๑ ได้
รับความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์จากสมาชิก ๑๕ ชาติ (กำหนดตาราง

เวลาการตรวจสอบการปลดอาวุธครั้งใหม่และเรียกร้องให้แบกแดดให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่) ขณะที่สหรัฐอเมริกาตีความว่ามตินี้เป็นการอนุญาตให้สหรัฐอเมริกาเข้าแทรกแซงได้หากไม่ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่ แต่ฝรั่งเศสกลับเห็นว่าควรให้สหประชาชาติอนุมัติการแทรกแซงก่อน เมื่อต้องเผชิญกับการคัดค้านการใช้กำลังจากฝรั่งเศส เยอรมนี และรัสเซีย ที่ไม่คล้อยตามไปกับรายงานเชิงลบจากคณะผู้ตรวจสอบและยึดหลักการตัดสินใจของคณะมนตรีความมั่นคง สหรัฐอเมริกาและอังกฤษจึงทำสงครามโดยไม่รอมติใหม่แม้ว่าจะถูกประทุงจากทั่วโลก สงครามดำเนินไปอย่างราบรื่น (๒๐ มีนาคม - ๓๐ เมษายน ๒๐๐๓) และกองทัพอิรักเป็นฝ่ายพ่ายแพ้

หลังชัยชนะของกองกำลังฝ่าย “พันธมิตร” (อังกฤษและออสเตรเลียเข้าร่วม) ในการรบ สหรัฐอเมริกาจัดตั้งกองกำลังรักษาเสถียรภาพนานาชาติจาก “พันธมิตรที่สมัครใจ” ในเดือนพฤษภาคม ๒๐๐๓ ประกอบด้วยกำลังจาก ๑๕ ชาติ (อังกฤษ โปแลนด์ เดนมาร์ก และสเปนเข้าร่วมด้วย) ภายใต้การสนับสนุนของสหรัฐอเมริกา มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยระหว่างกาฟันฟูอิรักซึ่งสหรัฐอเมริกาดำเนินการโดยไม่ผ่านองค์การสหประชาชาติและองค์การนาโต้ แต่ก็ประสบความสำเร็จในการได้รับความเห็นชอบจากคณะมนตรีความมั่นคง เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๐๐๓ ในมติที่ให้กองกำลังพันธมิตรสหรัฐอเมริกา - อังกฤษบริหารจัดการอิรักและใช้น้ำมันของอิรักได้ ต่อมาวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๐๐๓ มติที่ ๑๕๑๑ ยืนยันให้กองกำลัง “พันธมิตร” มีอำนาจยึดครองและอนุญาตให้สหรัฐอเมริกาใช้แผนการทางการเมืองของตนสำหรับอิรักได้ แต่การลอบโจมตีมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ มีการจับและสังหารตัวประกันและเกิดการสู้รบที่นองเลือดในเมืองศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ อีกทั้งการเปิดเผยเรื่องทหารอเมริกันทรมานนักโทษอิรัก (เมษายน ๒๐๐๔) ทำให้การยึดครองอิรักคลายความน่าเชื่อถือ ด้วยเหตุผลความไม่ปลอดภัยที่มีอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยจึงล่าช้าออกไป วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๐๐๔ การถ่ายโอนอำนาจไปสู่รัฐบาลอิรักได้

ได้รับความเห็นชอบจากคณะมนตรีความมั่นคง ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นความสำเร็จประการหนึ่งของการทูตสหรัฐอเมริกาแม้ว่าสเปนและฟิลิปปินส์จะถอนตัวออกจากกองกำลังยึดครองก็ตาม ขณะที่กลุ่มปารีสคลับ (Paris Club) ตกลงผ่อนปรนหนี้ของอิรักในเดือนพฤศจิกายน ๒๐๐๔ โครงการ “ตะวันออกกลางอันยิ่งใหญ่” ของสหรัฐอเมริกาอันเป็นแผนการขนาดใหญ่ที่ปรับเปลี่ยนภูมิภาคที่กินอาณาเขตตั้งแต่โมร็อกโกไปจนถึงปากีสถาน มีวัตถุประสงค์เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและประชาธิปไตย ในที่สุดก็ได้รับการยอมรับในรูปแบบที่อ่อนตัวมากกว่าเดิมในชื่อ “หุ้นส่วนเพื่ออนาคตเดียวกัน (Partnership for a Common Future)” ในที่ประชุม G8 ที่ซีไอส์แลนด์ (Sea Island) (๘ - ๑๐ มิถุนายน ๒๐๐๔) และเริ่มนำไปปฏิบัติที่ราบัต (Rabat) (ธันวาคม ๒๐๐๔) โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนการนำอิรักไปสู่ประชาธิปไตยบรรลุผลจากความสำเร็จในการจัดการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๐๐๕ และได้ประธานาธิบดีเป็นชาวเคิร์ด (๖ เมษายน ๒๐๐๕) แต่มีการโจมตีด้วยระเบิดพลีชีพเพิ่มมากขึ้น (ฤดูร้อนปี ๒๐๐๕ และ ๒๐๐๖) และสงครามกลางเมืองระหว่างสุหนีกับชีอะห์ก็เริ่มทวีความรุนแรง (ฤดูร้อนปี ๒๐๐๖) บังคับให้สหรัฐอเมริกาต้องเพิ่มกำลังทหารของตน ขณะที่หลายประเทศถอนทหารออกไป (อิตาลี โปแลนด์ และอังกฤษบางส่วน)

จักรวรรดิกับโลกที่เหลือน

สหรัฐอเมริการู้ถึงการมีพลังอำนาจทางทหารของตนแม้จะพบขีดจำกัดอยู่บ้างในการสถาปนาสันติภาพในอัฟกานิสถานและอิรัก แต่สหรัฐอเมริกายังคงดำเนินนโยบายแบบเอกภาคินิยม (unilateralism) อย่างไร้ความสลับซับซ้อนใด ๆ ภายใต้อิทธิพลของแนวคิดอนุรักษนิยมใหม่ (neo-conservative) และต้องการบังคับใช้แนวนโยบายของตนต่อโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ได้รับการเลือกตั้งอีกระหน่งอย่างไม่ยากเย็นเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๐๐๔

ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี ๑๙๔๕

แฟรงกลิน ดี. โรสเวลต์ (Franklin D. Roosevelt)

๑๙๔๓ - เมษายน ๑๙๔๕

แฮร์รี เอส. ทรูแมน (Harry S. Truman)

เมษายน ๑๙๔๕ - มกราคม ๑๙๕๓

ดไวต์ ดี. ไอเซนฮาวร์ (Dwight D. Eisenhower)

มกราคม ๑๙๕๓ - มกราคม ๑๙๖๑

จอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F. Kennedy)

มกราคม ๑๙๖๑ - พฤศจิกายน ๑๙๖๓

ลินดอน บี. จอห์นสัน (Lyndon B. Johnson)

พฤศจิกายน ๑๙๖๓ - มกราคม ๑๙๖๙

ริชาร์ด เอ็ม. นิกสัน (Richard M. Nixon)

มกราคม ๑๙๖๙ - สิงหาคม ๑๙๗๔

เจอร์ราร์ด อาร์. ฟอร์ด (Gerald R. Ford)

สิงหาคม ๑๙๗๔ - มกราคม ๑๙๗๗

จิมมี่ คาร์เตอร์ (Jimmy Carter)

มกราคม ๑๙๗๗ - มกราคม ๑๙๘๑

โรนัลด์ เรแกน (Ronald Reagan)

มกราคม ๑๙๘๑ - มกราคม ๑๙๘๙

จอร์จ บุช (George Bush)

มกราคม ๑๙๘๙ - มกราคม ๑๙๙๓

วิลเลียม เจ. คลินตัน (William J. Clinton)

มกราคม ๑๙๙๓ - มกราคม ๒๐๐๑

จอร์จ ดับเบิลยู. บุช (George W. Bush)

มกราคม ๒๐๐๑ - มกราคม ๒๐๐๙

บารัค โอบามา (Barack Obama)

ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๐๐๙

สหรัฐอเมริกายกเลิกสนธิสัญญาต่อต้านขีปนาวุธวิถีโค้ง (Anti Ballistic Missile หรือ ABM) (๑๓ ธันวาคม ๒๐๐๑) ที่ลงนามไว้เมื่อปี ๑๙๗๒ เพื่อสร้างระบบต่อต้านขีปนาวุธใหม่ของตน (เริ่มประจำการในเดือนธันวาคม ๒๐๐๒) ไม่เข้าร่วมในพิธีสารเกียวโต ปฏิเสธที่จะให้สัตยาบันสนธิสัญญาก่อตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ (International Criminal Court) และเจรจาในข้อตกลงเพื่อให้พลเมืองอเมริกันรอดพ้นจากการดำเนินคดีระหว่างประเทศ ปฏิเสธการควบคุมอาวุธชีวภาพทุกรูปแบบ พัฒนาหลักการใหม่ที่ทำให้อาวุธนิวเคลียร์กลายเป็นอาวุธธรรมดา และเพิ่มงบประมาณทางทหารในปี ๒๐๐๓ คิดเป็น ๔๐% ของงบประมาณทางทหารรวมของโลก

นอกจากนี้ยังมีมาตรการอื่น ๆ ที่ทำให้พันธมิตรของสหรัฐอเมริกาไม่พอใจ เช่น การตั้งฐานทัพของสหรัฐอเมริกาในอุซเบกิสถานและทาจิกิสถาน ซึ่งรัสเซียมองว่าสหรัฐอเมริกาล่วงล้ำเข้ามาในเขตอิทธิพลของรัสเซียแม้ว่าในตอนแรกรัสเซียจะยอมตกลงก็ตาม หรือการคุกคามรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนรู้เห็นกับกลุ่มก่อการร้าย (อิหร่าน อิรัก และเกาหลีเหนือในสุนทรพจน์ของจอร์จ ดับเบิลยู บุช เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๐๐๒) โดยเรียกกลุ่มประเทศเหล่านี้ว่าเป็น “แกนแห่งความชั่วร้าย (Axis of evil)” ขณะที่คอนโดลีซซา ไรซ์ (Condoleezza Rice) เรียกคิวบา ซิมบับเว เบลารุส อิหร่าน พม่า และเกาหลีเหนือว่าเป็น “ด่านหน้าของทรราชย์” (outposts of tyranny)” ในสุนทรพจน์เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๐๐๕ การตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาในการเก็บภาษีนำเข้าเหล็กกล้าในอัตราที่สูงมาก (มีนาคม ๒๐๐๒) ถูกประณามจนจำเป็นต้องถอนมาตรการภาษีนี้ออกไป (ปลายปี ๒๐๐๓) เมื่อประเทศยุโรปคุกคามที่จะตอบโต้และองค์การการค้าโลกอนุมัติการลงโทษ

ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัสเซีย

ระหว่างการเดินทางเยือนยุโรป (พฤษภาคม ๒๐๐๒) ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช และวลาดิมีร์ ปูติน ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยการลดอาวุธนิวเคลียร์

อันเป็นการลดคลังอาวุธของทั้งสองประเทศให้เหลือจำนวนหัวรบอยู่ระหว่าง ๑,๗๐๐ ถึง ๒,๒๐๐ หัวรบ ภายในปี ๒๐๑๒ จากจำนวนประมาณ ๖,๐๐๐ หัวรบ ณ เวลาที่ลงนาม (๒๔ พฤษภาคม ๒๐๐๒) โดยแต่ละประเทศมีอิสระที่จะทำลายหรือทิ้งอาวุธเหล่านี้ไว้ในคลังเฉย ๆ พร้อมทั้งประกาศความร่วมมือระหว่างกันในการต่อต้านการก่อการร้าย โดยจะร่วมมือกันในเอเชียกลางและในภูมิภาคคอเคซัส ซึ่งในภูมิภาคนี้สหรัฐอเมริกาได้รับสิทธิเข้าถึงข้อมูล และในภูมิภาคตะวันออกใกล้ การเป็นหุ้นส่วนกับรัสเซียยังแสดงออกมาให้เห็นจากการลงนามในข้อตกลงจัดตั้ง “สภานาโต้ - รัสเซีย (Russia - NATO council)” ที่กรุงโรมเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม เพื่อให้รัสเซียมีส่วนร่วมกับองค์การนาโต้มากขึ้น วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๐๐๒ จอร์จ ดับเบิลยู บุช พบปะกับวลาดิมีร์ ปูติน ที่เซนต์ปีเตอส์เบิร์กซึ่งผลลัพธ์ที่ออกมาถือเป็นการจับมือระหว่างรัสเซียกับสหรัฐอเมริกาเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายสากลอย่างแท้จริง แต่หลังจากนั้น ความไม่ลงรอยระหว่างสหรัฐอเมริกา กับรัสเซียมีมากขึ้น สหรัฐอเมริกาวิจารณ์ระบอบรัสเซียที่มีลักษณะไปทางอำนาจนิยม และประณามการร่วมมือของรัสเซียกับซีเรีย อิหร่าน และเกาหลีเหนือ ส่วนรัสเซียก็ใกล้ชิดกับฝรั่งเศสและเยอรมนีมากขึ้นจากกรณีสงครามอิรักและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสงสัยสหรัฐอเมริกาว่าต้องการตั้งมั่นอย่างถาวรในอาณาเขตของอดีตสหภาพโซเวียต จึงเป็นที่มาของการพบปะกันระหว่างบุชกับปูตินที่เต็มไปด้วยความไม่ไว้วางใจต่อกันเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๐๐๕ ที่กรุงบราติสลาวา (Bratislava) และความกังวลว่ารัสเซียจะอาศัยยุโรปมาต่อรอง (ประชุมสุดยอดที่กรุงปารีสระหว่างซีริก (ฝรั่งเศส) ปูติน (รัสเซีย) ซาปาเตโร (สเปน) และชเรอเดอร์ (เยอรมนี) เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๐๐๕) ระหว่างการประชุมสุดยอดผู้นำฝรั่งเศส เยอรมนี และรัสเซียที่กังเปียญ (Compiègne) (๒๓ กันยายน ๒๐๐๖) วลาดิมีร์ ปูติน ขอให้ฉีก ซีริก และอังกเลา แมร์เคิล เชื้อมั่นในนโยบายพลังงานของรัสเซีย การกำหนดนโยบายต่างประเทศแบบพึ่งตนเองของรัสเซียเห็นได้อย่างชัดเจนจากคำประกาศต่าง ๆ ของวลาดิมีร์ ปูติน เช่น ปูตินเรียกร้องเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๐๐๖ ให้มีการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจและการทหารเพื่อต่อกรกับ

สหรัฐอเมริกาแบบ “หมาป่ากับแกะที่หลบภัย (loup et forteresse)” และในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๐๐๗ ปูตินประณามเจตนารมณ์ของสหรัฐอเมริกาที่ต้องการครองความเป็นใหญ่ เป็นต้น ความตึงเครียดมีมากขึ้นเมื่อสหรัฐอเมริกาเสนอการติดตั้งระบบต่อต้านขีปนาวุธของตนแก่สาธารณรัฐเช็กและโปแลนด์เพื่อยับยั้งการโจมตีจากเกาหลีเหนือและอิหร่าน รัสเซียตอบโต้ข้อเสนอนี้และภายใต้บรรยากาศที่ความสัมพันธ์รัสเซีย-สหรัฐอเมริกากำลังตึงเครียด ด้วยการระงับการบังคับใช้สนธิสัญญาว่าด้วยกำลังอาวุธตามแบบไว้ชั่วคราว (๓๐ พฤศจิกายน ๒๐๐๓) วลาดิมีร์ ปูติน ยังคัดค้านยูเครนและจอร์เจียในการเข้าเป็นสมาชิกองค์การนาโต้ ขณะที่ผู้ขึ้นมารับตำแหน่งต่อจากปูติน นายดมิตรี เมดเวเดฟ (Dmitry Medvedev) ก็เสนอแนวคิดให้แทนที่องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE) ด้วยกติกาสัญญาว่าด้วยความมั่นคงยุโรป (สุนทรพจน์ที่กรุงเบอร์ลินวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๐๐๘)

ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับยุโรป

ยุโรปแตกแยกกันอย่างชัดเจน เห็นได้จากการที่ยุโรปไม่มีบทบาทในช่วงวิกฤตอัฟกานิสถานและแต่ละชาติหันไปกำหนดนโยบายต่างประเทศกันเอง อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนีต่างดำเนินความสัมพันธ์แบบทวิภาคีกับสหรัฐอเมริกา เหตุการณ์นี้ยังเผยให้เห็นความอึดอัดของสหภาพยุโรปในด้านการเมือง-การทหารที่ยู่เคียงอยู่กับขั้นตอนต่าง ๆ แม้ว่ายุโรปจะพร้อมใจกันประณามความเป็นเอกภาคินิยมของสหรัฐอเมริกา แต่ก็ยากที่จะประสานมุมมองของตนเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน วิกฤตอิรักส่งผลกระทบที่ร้ายแรงมากยิ่งขึ้น เพราะเผยให้เห็นการแตกความสามัคคีและความอ่อนแอทางทหารของประเทศในยุโรปอย่างชัดเจน รวมถึงความเหนือกว่าของสหรัฐอเมริกาด้านอุตสาหกรรมอาวุธอีกด้วย วิกฤตนี้จึงแบ่งยุโรปออกเป็น “ยุโรปเก่า” ที่ต่อต้านต่อระเบียบจักรวรรดิอเมริกา กับ “ยุโรปใหม่” ที่พร้อมจะเดินตามสหรัฐอเมริกา ขณะที่ฝรั่งเศสและเยอรมนีไม่เห็นด้วยกับสงคราม แต่อีก ๘ ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปกับบรรดาประเทศ

ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปต่างสนับสนุนสหรัฐอเมริกา (๓๐ มกราคม ๒๐๐๓) และกลุ่มวิลนีอุส (Vilnius group) (ประกอบด้วยอดีตรัฐคอมมิวนิสต์ ๑๐ ประเทศ ที่ต้องการเข้าเป็นสมาชิกขององค์การนาโต้) ก็ประกาศว่าพร้อมที่จะเข้าร่วมในกองกำลังพันธมิตรเพื่อโค่นระบอบซัดดัม ฮุสเซน ปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกาต่อทำหิของยุโรปบางประเทศ (ฝรั่งเศส เยอรมนี และเบลเยียม) แสดงออกอย่างรุนแรงมากในเดือนกันยายน ๒๐๐๓ โดยจัดตั้งกองบัญชาการอิสระที่อยู่นอกโครงสร้างขององค์การนาโต้ซึ่งสามารถปฏิบัติการทางทหารได้

การขยายสมาชิกขององค์การนาโต้

๔ เมษายน ๑๙๔๙	สหรัฐอเมริกา แคนาดา ไอซ์แลนด์ ฝรั่งเศส อังกฤษ เดนมาร์ก นอร์เวย์ โปรตุเกส อิตาลี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และ
	ลักเซมเบิร์กลงนามในสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ
๑๙๕๑	กรีซและตุรกีเข้าเป็นสมาชิก
๑๙๕๕	เยอรมนีตะวันตกเข้าเป็นสมาชิก
๑๙๖๖	ฝรั่งเศสถอนตัวออกจากโครงสร้างบูรณาการทางทหารของ
	องค์การฯ
๑๙๘๒	สเปนเข้าเป็นสมาชิก
๑๙๙๙	โปแลนด์ สาธารณรัฐเช็ก และฮังการีเข้าเป็นสมาชิก
๒๐๐๒	หุ้นส่วนเพื่อสันติภาพ (Partnership for Peace) กับรัสเซีย
๒๐๐๔	สโลวาเกีย สโลวีเนีย โรมาเนีย บัลแกเรีย ลิทัวเนีย ลัตเวีย
	และเอสโตเนียเข้าเป็นสมาชิก
๒๐๐๙	แอลเบเนียและโครเอเชียเข้าเป็นสมาชิก

การตัดสินใจขยายสมาชิกขององค์การนาโต้ให้กับประเทศในยุโรปตะวันออก ๗ ประเทศ (สโลวาเกีย สโลวีเนีย โรมาเนีย บัลแกเรีย ลิทัวเนีย ลัตเวีย และเอสโตเนีย) มีขึ้นที่กรุงปรากในเดือนพฤศจิกายน ๒๐๐๒ และมีผลเป็นทางการ

เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๐๐๔ จึงมีคำถามว่า องค์การนาโต้กลายเป็นองค์การทางทหารที่แท้จริงของยุโรปใช่หรือไม่ ในความเป็นจริง องค์การนี้กลายเป็นเครื่องมือติดอาวุธของนโยบายสหรัฐอเมริกาพร้อมกับการจัดตั้งหน่วยตอบโต้เร็ว (rapid reaction force) ที่พร้อมเข้าปฏิบัติการในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง ซึ่งเป็นการใช้กำลังนอกอาณาเขตดั้งเดิมของสนธิสัญญา นอกจากนี้ในเดือนเมษายน ๒๐๐๓ องค์การนาโต้ยังเข้ามารับหน้าที่บัญชาการกองกำลัง ISAF (International Security Assistance Force หรือกองกำลังสนับสนุนความมั่นคงระหว่างประเทศ) ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๐๐๕ รัฐมนตรีกลาโหมของสมาชิกองค์การนาโต้ประชุมที่นิส (Nice) เพื่อหาวิธีเสริมกำลังให้กับปฏิบัติการในอัฟกานิสถานและอิรัก มีการประกาศเจตนารมณ์ระหว่างการประชุมสุดยอดขององค์การนาโต้วาระพิเศษ (๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๐๐๕ ที่กรุงบรัสเซลส์) ว่าประเทศสมาชิก “ต่างเห็นด้วยกับการเพิ่มบทบาทขององค์การนาโต้ในฐานะที่เป็นองค์การที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการรักษาหรือระหว่างประเทศพันธมิตรในประเด็นยุทธศาสตร์และการเมือง” ในการประชุมสุดยอดที่กรุงริกา (๒๘ - ๒๙ พฤศจิกายน ๒๐๐๖) ผู้นำประเทศสมาชิกองค์การนาโต้ยืนยันถึงการเข้าร่วมปฏิบัติการทางทหารในอัฟกานิสถาน ส่วนในการประชุมที่กรุงบรัสเซลส์ (๑๔ กรกฎาคม ๒๐๐๗) มีการอนุมัติหลักการระบบต่อต้านขีปนาวุธ ซึ่งสหรัฐอเมริกาต้องการติดตั้งในโปแลนด์และสาธารณรัฐเช็ก ส่วนในการประชุมสุดยอดองค์การนาโต้ที่กรุงบูดาเปสต์ (๒ - ๔ เมษายน ๒๐๐๘) การขยายสมาชิกองค์การนาโต้ให้กับยูเครนและจอร์เจียถูกเลื่อนออกไปเนื่องจากรัสเซียออกมาคัดค้านและฝรั่งเศสกับเยอรมนีก็ไม่เต็มใจในเรื่องนี้ แต่ต่อมาก็ถูกสหรัฐอเมริกากดดันให้รับโครเอเชียและบัลแกเรียเป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการในเดือนเมษายน ๒๐๐๙ ทำให้องค์การนาโต้มีสมาชิกรวม ๒๘ ประเทศ การประชุมสุดยอดที่กรุงบูดาเปสต์จบลงด้วยการกลับเข้าสู่โครงสร้างบูรณาการทางทหารของฝรั่งเศส ซึ่งถือเป็นเครื่องมือทางการเมือง - การทหารที่สำคัญยิ่ง

ขาขึ้นและขาลงของยุโรป

การบูรณาการยุโรปมีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวปะปนกันไป ในการประชุมสุดยอดที่ลาเคิน (Laeken) (ธันวาคม ๒๐๐๑) บางรัฐสมาชิกเห็นพ้องในการสร้างเครื่องบินแอร์บัสทหาร A - 400M และสหภาพยุโรปตกลงสนับสนุนงบประมาณให้กับโครงการพัฒนาระบบนำทางและระบุพิกัดกาลิเลโอ (Galileo) (ปี ๒๐๐๒) ซึ่งจะยุติการผูกขาดของสหรัฐอเมริกาในระบบนี้ แต่ปัญหาการเงินและความไม่ลงรอยระหว่างชาติสมาชิกทำให้โครงการล่าช้าออกไป “ยุทธศาสตร์แห่งลิสบอน” ที่ประกาศในปี ๒๐๐๐ ถือเป็นความทะเยอทะยานที่จะให้ยุโรปมี “เศรษฐกิจบนฐานความรู้ที่มีความสามารถในการแข่งขันมากที่สุดในโลก” แต่ก็ขาดการนำไปปฏิบัติ การใช้สกุลเงินยูโรอย่างเป็นทางการสำหรับชาวยุโรป ๓๐๐ ล้านคน เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๐๐๒ เป็นความสำเร็จทางเทคนิคและเป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของการบูรณาการยุโรป ซึ่งใช้เวลาดำเนินการ ๑๐ ปี ภายหลังการลงนามในสนธิสัญญามาสทริชท์ (Maastricht) โดยมี ๑๒ ประเทศ (เยอรมนี ออสเตรีย เบนลักซ์ สเปน ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี และโปรตุเกส) ใช้สกุลเงินเดียวกัน ต่อมาสโลวีเนียเข้าร่วม (๑ มกราคม ๒๐๐๗) ตามมาด้วยไซปรัส และมอลตา (๑ มกราคม ๒๐๐๘) แต่ทิศทางในอนาคตของสหภาพยุโรปยังคงไม่ชัดเจนและยังขัดแย้งกัน อีกทั้งแกนฝรั่งเศส-เยอรมนีก็มาสะดุดลง ทั้งๆ ที่สหภาพยุโรปเร่งดำเนินการอย่างรวดเร็วทั้งการขยายสมาชิกและความพยายามบูรณาการเชิงลึกให้มากขึ้น ซึ่งการประชุมเพื่ออนาคตของยุโรป [วาเลรี ฌิสการ์ด เดส์แต็ง (Valéry Giscard d'Estaing) เป็นประธาน] มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบสหภาพยุโรปและร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่

หลังจากความไม่ลงรอยระหว่างฝรั่งเศสกับเยอรมนีที่เห็นได้จากการเผชิญหน้ากันเกี่ยวกับนโยบายเกษตรร่วมและความล้มเหลวของการประชุมสุดยอดที่นีส (ธันวาคม ๒๐๐๐) ผ่านพ้นไป แกนขับเคลื่อนฝรั่งเศส - เยอรมนีก็กลับมาทำงานอีกครั้งจากการตกลงกันได้ในการประชุมการเกษตรระหว่างฉีก ซีรัก

กับแกร์ฮาร์ด ชเรเดอร์ ซึ่งทั้งคู่ฉลองครบรอบ ๔๐ ปี ของสนธิสัญญาไมตรีเอลีเซ (Élysée Treaty) อย่างยิ่งใหญ่ (มกราคม ๒๐๐๓) จนเกิดความระแวงในบทบาทนำของฝรั่งเศส - เยอรมนี หรือถูกมองว่าไม่เคารพสนธิสัญญาเสถียรภาพของสหภาพยุโรป (Stability Pact) (ซึ่งทั้งคู่ต้องการที่จะปฏิรูปสนธิสัญญานี้) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเกษตรร่วม มีการแยกแยะระหว่างเงินอุดหนุนที่จ่ายให้กับเกษตรกรโดยตรงกับเกณฑ์ระดับการผลิตรวมหรือบางส่วน เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันด้านประสิทธิภาพการผลิตซึ่งถูกนำมาใช้กับธัญพืชและเนื้อวัวตั้งแต่ปี ๒๐๐๗ เป็นต้นไป และภายในปี ๒๐๑๓ เงินอุดหนุนจะสัมพันธ์กับเกณฑ์คุณภาพ และจะมีการกำหนดเพดานสำหรับงบประมาณรวมที่ใช้ในนโยบายเกษตรร่วม ในการประชุมสุดยอดที่กรุงโคเปนเฮเกนในเดือนธันวาคม ๒๐๐๒ มีการรับประเทศยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก ๘ ประเทศ ได้แก่ โปแลนด์ สาธารณรัฐเช็ก สโลวีเนีย ฮังการี เอสโตเนีย ลัตเวีย ลิทัวเนีย สโลวะเกีย มอลตา และไซปรัส (แม้ว่าแผนการแก้ปัญหาขององค์การสหประชาชาติที่ลงเอยด้วยการรวมเกาะไซปรัสจะถูกปฏิเสธจากไซปรัสกรีกเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๐๐๔ ก็ตาม) เข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป การขยายสมาชิกครั้งนี้มีผลเป็นทางการตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๐๐๔ และให้ผลในเชิงสัญลักษณ์ (เนื่องจากการขยายสมาชิกครั้งนี้เป็นการสิ้นสุดกระบวนการที่เริ่มต้นมาตั้งแต่การล่มสลายของกำแพงเบอร์ลิน และสหภาพโซเวียต) มากกว่าผลในเชิงประชากร (เพิ่มขึ้นมาอีก ๗๕ ล้านคน) หรือเชิงเศรษฐกิจ (รายได้ของประเทศเหล่านี้คิดเป็น ๑ ใน ๓ ของประเทศยุโรปตะวันตกเท่านั้น) การรับโรมาเนียและบัลแกเรียเข้าเป็นสมาชิกในปี ๒๐๐๗ ทำให้สหภาพยุโรป ๒๗ ประเทศ กลายเป็นเขตการเมืองและเศรษฐกิจที่มีประชากร ๔๙๓ ล้านคน การเจรจาเพื่อรับตุรกีเข้าเป็นสมาชิกเริ่มต้นในเดือนตุลาคม ๒๐๐๕ ทำให้เกิดการถกเถียงในวงกว้าง แต่ละฝ่ายต่างมีข้อคิดเห็นของตน ระหว่างการเลือกตั้งเอนดูร์กี (๒๘ พฤศจิกายน - ๑ ธันวาคม ๒๐๐๖) สมเด็จพระสันตะปาปา ทรงแสดง “การอนุญาต (nihil obstat) ของพระองค์” เช่นเดียวกับนายกรัฐมนตรี โทนี แบลร์ (Tony Blair) ที่สนับสนุนอย่างแข็งขัน ซึ่งตรงกันข้ามกับ

สหภาพยุโรป ๒๗ ประเทศ (ปี ๒๐๐๘)

การบูรณาการเชิงลึกควรกระทำก่อนการขยายสมาชิกแต่เป็นเรื่องยาก ในทางปฏิบัติ โครงการรัฐธรรมนูญที่ร่างไว้ในการประชุมเดือนมิถุนายน ๒๐๐๓ ปรับน้ำหนักคะแนนเสียงในสภารัฐมนตรีโดยเพิ่มคะแนนเสียงให้กับประเทศที่มี ประชากรมากที่สุด ๔ ประเทศ (เยอรมนี ฝรั่งเศส อังกฤษ และอิตาลี) และมีการตั้งตำแหน่งประธานคณะมนตรียุโรป วาระการดำรงตำแหน่ง ๒ ปีครึ่ง และดำรงตำแหน่งซ้ำได้ (เพื่อยกเลิกการเวียนเป็นประธานคราวละ ๖ เดือน) และตำแหน่งรัฐมนตรีต่างประเทศสหภาพยุโรป (เป็นทั้งผู้แทนระดับสูงของนโยบายต่างประเทศและความมั่นคงร่วม (CFSP) และข้าหลวงความสัมพันธ์นอกสหภาพยุโรป) โครงการรัฐธรรมนูญนี้ถูกคัดค้านโดยโปแลนด์และสเปนที่ไม่ยอมสละสิทธิที่ได้มาในสนธิสัญญานิสของเดือนธันวาคม ๒๐๐๐ ภายหลังความล้มเหลวอย่างไม่เป็นท่าระหว่างการประชุมสุดยอดเมื่อวันที่ ๑๒ - ๑๓ ธันวาคม ๒๐๐๓ สมาชิกทั้ง ๒๕ ประเทศ ประชุมกันที่กรุงบรัสเซลส์ (๑๘ มิถุนายน ๒๐๐๔) และรับรองโครงการสนธิสัญญารัฐธรรมนูญด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และลงนามกันที่กรุงโรมเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๐๐๔ คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปใหม่ (พฤศจิกายน ๒๐๐๔) ซึ่งมีนายโฮเซ มานูเอล ดูรา บาร์โรโซ (José Manuel Durao Barroso) เป็นประธาน ประกอบด้วยกรรมการ ๒๕ คน (จากเดิม ๒๐ คน) และตั้งแต่ปี ๒๐๐๗ เป็นต้นไป มี ๒๗ คน โดยกรรมการ ๑ คน ต่อ ๑ ประเทศ

เพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นอัมพาตของสถาบันต่าง ๆ จากกฎการใช้คะแนนเสียงเอกฉันท์ที่ยังคงบังคับใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ภาษี สิทธิทางสังคม สิทธิครอบครัว และความร่วมมือทางอาญา จึงมีการขยายขอบเขตการใช้เสียงข้างมากโดยกำหนดเป็นเสียงข้างมากซ้อนที่ต้องได้คะแนนเสียงคิดเป็น ๕๕% ของจำนวนประเทศสมาชิก และ ๖๕% ของจำนวนประชากรสหภาพยุโรป (ในปี ๒๐๐๕ ตัวเลขนี้เท่ากับ ๒๙๗ ล้านคน หรือคิดเป็นประชากรของเยอรมนี ฝรั่งเศส อังกฤษ อิตาลี และส่วนหนึ่งของสเปนรวมกัน) นอกจากนี้ยังมีการโต้แย้งกันเกี่ยวกับการเสนอระเบียบสหภาพยุโรป (directive) ของนายโบลเกสไตน์

(Bolkestein) (ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิทธิการสหภาพยุโรปเมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๐๐๔) ซึ่งเสนอให้มีการเปิดบริการอย่างเสรีโดยยึดกฎหมายของประเทศผู้ให้บริการเป็นหลักในกรณีที่เป็นการให้บริการแบบชั่วคราว อันทำให้เกิดความกลัวว่าแรงงานจากประเทศยุโรปตะวันออกจะเข้ามาแย่งอาชีพในยุโรปตะวันตก ซึ่งส่งผลต่อการลงประชามติเพื่อรับร่างรัฐธรรมนูญยุโรป ผลการทำประชามติในฝรั่งเศสเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม มีผู้ปฏิเสธร่างรัฐธรรมนูญ ๕๔.๖๘% ต่อมาที่เนเธอร์แลนด์เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๐๐๕ มีผู้ตอบปฏิเสธ ๖๑.๖% การไม่รับร่างรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสและเนเธอร์แลนด์ทำให้เกิดวิกฤตความเชื่อมั่นในยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดการโต้แย้งระหว่างฝรั่งเศสกับอังกฤษอีกครั้งทั้งในเรื่อง “เงินที่จ่ายเกิน” ซึ่งนางมาร์กาเรต แทตเชอร์ (Margaret Thatcher) รู้สีกว่าสัดส่วนเงินที่จ่ายกับที่ได้คืนของอังกฤษต่างกันมาก กับเรื่องนโยบายเกษตรร่วม ทำให้การอนุมัติงบประมาณสหภาพยุโรปห้วงปี ๒๐๐๗ - ๒๐๑๓ ล่าช้าออกไป แต่ในที่สุดก็ผ่านความเห็นชอบระหว่างการประชุมสุดยอดที่กรุงบรัสเซลส์ (๑๕ - ๑๗ ธันวาคม ๒๐๐๕) โดยอังกฤษยอมรับการลดสัดส่วนเงินที่จ่ายกับที่ได้คืนของตน และฝรั่งเศสยอมรับการปรับรื้อนโยบายเกษตรร่วมใหม่ในปี ๒๐๐๘ เนื่องในวาระครบรอบ ๕๐ ปี ของการลงนามในสนธิสัญญากรุงโรม สมาชิกทั้ง ๒๗ ประเทศของสหภาพยุโรปลงนามกันที่กรุงเบอร์ลิน (๒๔ - ๒๕ มีนาคม ๒๐๐๗) ในคำประกาศร่วมที่ยืนยันเจตนารมณ์การรวมกันเป็นสหภาพ การเสนอให้มีสนธิสัญญารวบยอด (simplified Treaty) ของประธานาธิบดีฝรั่งเศสคนใหม่ นายนิโกลา ซาร์โกซี (Nicolas Sarkozy) ช่วยให้ยุโรปออกจากทางตัน โครงการร่างสนธิสัญญาแบบรวบยอดนี้ลงนามที่กรุงลิสบอนเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๐๐๗ ซึ่งเสนอให้มีการตั้งตำแหน่งประธานคณะมนตรีสหภาพยุโรปที่ได้รับเลือกจากเสียงข้างมากพิเศษจากคณะมนตรีสหภาพยุโรปมีวาระดำรงตำแหน่ง ๒ ปีครึ่ง และครองตำแหน่งซ้ำได้ครั้งเดียว กับตำแหน่งผู้แทนระดับสูง (ไม่ใช่รัฐมนตรี) รับผิดชอบการทูตของสหภาพยุโรป อีกทั้งเสนอระบบการลงคะแนนเสียงใหม่ที่จะนำมาใช้ระหว่างปี ๒๐๑๔ ถึงปี ๒๐๑๗ และเพิ่มอำนาจของรัฐสภายุโรป แต่การปฏิเสธโครงการนี้ของไอร์แลนด์

(๑๒ มิถุนายน ๒๐๐๘) สร้างบรรยากาศความไม่แน่นอนขึ้นมาอีกครั้งให้กับสหภาพยุโรปและเลื่อนการบังคับใช้สนธิสัญญาใหม่ออกไปจากที่ควรเริ่มบังคับใช้ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๐๐๙ ซึ่งเป็นช่วงที่ฝรั่งเศสเป็นประธานสหภาพยุโรป อย่างไรก็ตาม มีการเริ่มโครงการสหภาพยุโรปเพื่อภูมิภาคเมดิเตอร์เรเนียนเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๐๐๘ ที่กรุงปารีส ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปกับประเทศที่ตั้งอยู่ทางตอนใต้และตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน อันเป็นการนำแนวคิดของกระบวนการบาร์เซโลนา (Barcelona Process) มาต่อยอดพร้อมกับการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม

สหภาพยุโรปจากสมาชิก ๖ ประเทศ เป็น ๒๘ ประเทศ

- ๑๙๕๑ ยุโรป ๖ ประเทศ (เบลเยียม เยอรมนีตะวันตก อิตาลี เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก และฝรั่งเศส) ก่อตั้งประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป (ECSC)
- ๑๙๕๗ ทั้ง ๖ ประเทศ ยกฐานะเป็นประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (EEC)
- ๑๙๗๓ อังกฤษ ไอร์แลนด์ และเดนมาร์กเข้าเป็นสมาชิก EEC
- ๑๙๘๑ กรีซเข้าเป็นสมาชิก EEC
- ๑๙๘๖ สเปนและโปรตุเกสเข้าเป็นสมาชิก EEC
- ๑๙๙๕ ออสเตรีย ฟินแลนด์ และสวีเดนเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป
- ๒๐๐๔ ไซปรัส เอสโตเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ สาธารณรัฐเช็ก สโลวะเกีย และสโลวีเนีย เข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป
- ๒๐๐๗ บัลแกเรียและโรมาเนียเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป
- ๒๐๑๓ โครเอเชียเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป

นอกเขตสหภาพยุโรป ประเทศที่เคยอยู่ในอดีตยูโกสลาเวียยังคงล้มลุกคลุกคลาน บอสเนียมีสันติภาพได้ก็เพราะกองกำลังยุโรปจำนวน ๗,๐๐๐ คน ที่ถูกส่งเข้าไปในเดือนพฤศจิกายน ๒๐๐๔ เข้ามาแทนที่กองกำลังรักษาเสถียรภาพ (SFOR) จำนวน ๑๒,๐๐๐ คน แต่บอสเนียก็ยังคงไม่มีเสถียรภาพ สหพันธ์

สาธารณรัฐยูโกสลาเวียที่ประกอบด้วยเซอร์เบียและมอนเตเนโกร (๒๗ เมษายน ๑๙๙๒) ก็แตกออกจากกันเมื่อมีการลงประชามติแยกเป็นประเทศเอกราชของมอนเตเนโกร (๒๑ พฤษภาคม ๒๐๐๖) ส่วนโคโซโวก็อยู่ภายใต้อำณัติขององค์การสหประชาชาติตั้งแต่ปี ๑๙๙๙ ผ่านองค์การบริหารชั่วคราวของสหประชาชาติในโคโซโว (MINUK) ซึ่งกระบวนการนำสันติภาพและเสถียรภาพกลับคืนมาได้ก็ต้องใช้เวลานาน การเจรจาเกี่ยวกับสถานะของโคโซโวที่เริ่มต้นในเดือนพฤศจิกายน ๒๐๐๕ ต้องสะดุดลงเนื่องจากถูกเซอร์เบียและรัสเซียปฏิเสธไม่ยอมรับเอกราชของจังหวัดนี้ แต่ผู้ใกล้ชิดของสหประชาชาติยังคงยึดถือแนวทางการให้เอกราชอยู่ (มีนาคม ๒๐๐๗) และโคโซโวประกาศเอกราชเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๐๐๘ โดยปราศจากมติรับรองของคณะมนตรีความมั่นคง (รัสเซียยับยั้งมติ) อีกทั้งหลายประเทศในยุโรปไม่ให้การรับรองเนื่องจากห่วงเกรงการเลียนแบบ ขณะที่การเลือกตั้งประธานาธิบดียูเครนก่อให้เกิดวิกฤตที่สั่นคลอนประเทศ และ “การปฏิวัติสีส้ม (Orange Revolution)” จบลงด้วยการขึ้นสู่อำนาจของหัวหน้าฝ่ายค้านฝักใฝ่ตะวันตก นายวิกเตอร์ ยูเซนโก (Viktor Yushchenko) (ธันวาคม ๒๐๐๔) อันเป็นความสำเร็จของสหรัฐอเมริกาซึ่งมีกำลังทหารของตนในโรมาเนียและบัลแกเรียและทำให้ความตึงเครียดระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัสเซียกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง ตั้งแต่การล่มสลายของสหภาพโซเวียต (๒๒.๔ ล้านตารางกิโลเมตร และ ๒๙๓ ล้านคนในปี ๑๙๙๑) จักรวรรดิอันกว้างใหญ่ไพศาลของรัสเซียมีแต่ลดขนาดลงเรื่อยๆ (๑๗ ล้านตารางกิโลเมตร และ ๑๔๕ ล้านคน ในปัจจุบัน) อันเป็นเหตุผลหนึ่งที่อธิบายความพยายามของรัสเซียในการสร้างความระส่ำระสายให้กับประเทศเพื่อนบ้าน [การลงประชามติรวมประเทศกับรัสเซียของทรานส์นิสเตรีย (Transnistria) ซึ่งเป็นแคว้นหนึ่งของมอลโดวาที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนและฝักใฝ่รัสเซีย]

என்து

พรมแดนก่อนเดือนมิถุนายน ๑๙๖๗) ในฤดูใบไม้ผลิปี ๒๐๐๒ สหรัฐอเมริกา รัสเซีย ยุโรป และสหประชาชาติร่างโรดแมปที่เป็นเหมือนแผนการสันติภาพ ๓ ขั้นตอน ซึ่งจะจบลงด้วยการสร้าง “รัฐปาเลสไตน์ที่มีเอกราช เป็นประชาธิปไตยและยั่งยืน” อยู่เคียงข้างกับอิสราเอล ขั้นตอนแรกเป็นการยุติความหวาดกลัวและความรุนแรง พร้อมทั้งระงับการสร้างอาณานิคมทั้งหมด ขั้นตอนที่สอง (มิถุนายน ๒๐๐๓ - ธันวาคม ๒๐๐๓) เน้นที่การสร้างรัฐปาเลสไตน์ที่มีเอกราช และขั้นตอนที่สามที่ควรจะได้แล้วเสร็จในปี ๒๐๐๕ เป็นการนำไปสู่ “สถานะที่แน่นอน” และยุติความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์ แต่เมื่อโรดแมปนี้ถูกเสนอต่อสาธารณะในเดือนเมษายน ๒๐๐๓ ก็มีอันต้องล้มเลิกไป ส่วนข้อตกลงเจนีวา (Geneva Accord) ซึ่งเป็นแผนการสันติภาพไม่เป็นทางการที่ตกลงกันในเดือนธันวาคม ๒๐๐๓ เป็นความริเริ่มของภาคเอกชน ขณะที่เศรษฐกิจของเวสแบงต์และของฉนวนกาซาขาดการจัดการและการสร้างกำแพงรักษาความปลอดภัยรอบเขตพื้นที่ปาเลสไตน์โดยศาลอาญาระหว่างประเทศประณามอิสราเอลว่าผิดกฎหมาย (กรกฎาคม ๒๐๐๔)

“ถนนของเราเริ่มที่แบกแดด” เป็นชื่อแคมเปญของกลุ่มอนุรักษนิยมใหม่ ซึ่งต้องการสร้างประชาธิปไตยทั่วทั้งภูมิภาคและแก้ปัญหาความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์ไปพร้อมกัน ภายหลังที่ได้ล้มระบอบตาลีบันในอัฟกานิสถานและระบอบทรราชของซัดดัม ฮุสเซน เพียงไม่นานหลังสงครามอิรัก หลายสิ่งหลายอย่างก็คลี่คลาย นายกรัฐมนตรีอิสราเอลเริ่มนำแผนการถอนกำลังออกจากฉนวนกาซาที่ได้รับความเห็นชอบจากอสังคมนตรีมาปฏิบัติ ขณะเดียวกันก็ยังรักษาอาณานิคมอิสราเอลในเวสแบงต์เอาไว้ การเสียชีวิตของยัสเซอร์ อาราฟัต (๑๑ พฤศจิกายน ๒๐๐๔) ช่วยเปิดทางให้กับแผนการสันติภาพครั้งใหม่ ผู้สืบทอดอำนาจต่อจากอาราฟัต นายมาห์มูด อับบาส (Mahmoud Abbas) ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีองค์การบริหารปาเลสไตน์ (๙ มกราคม ๒๐๐๕) และร่วมกับอาเรียล ชารอน ประกาศยุติความรุนแรงที่กินเวลา ๔ ปี อย่างเป็นทางการที่ชาร์ม เอล ชีค (Sharm el-Sheikh) เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๐๐๕ แต่กลุ่มต่อต้านมุสลิมฮามาส

ยังคงไม่ยอมรับอำนาจของผู้นำนํ้าองคํการบริหารปาเลสไตน์ ขณะที่ผู้ตั้งถิ่นฐานอิสราเอลก็คัดค้านที่จะอพยพออกจากฉนวนกาซา แต่ในที่สุดการอพยพก็สำเร็จลงได้ในเดือนกันยายน ๒๐๐๕ ภายหลัง ๓๘ ปี ของการยึดครอง ในเดือนมกราคม ๒๐๐๖ ฮามาสซึ่งถือเอาการถอนทหารอิสราเอลเป็นความสำเร็จ ก็ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไปและนำภูมิภาคกลับไปสู่ความสับสนอลหม่านอีกครั้งเนื่องจากปฏิเสทที่จะยอมรับรัฐอิสราเอล ทำให้อิสราเอลกลับมาใช้มาตรการตอบโต้ตํ้าการการบริหารปาเลสไตน์ เมื่ออิสราเอลถูกยิงถล่มด้วยจรวดจํานวนมาก จึงตัดสินใจส่งกองทัพบของตนเข้าไปในฉนวนกาซา (มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๐๐๖) พร้อมทั้งเปิดปฏิบัติการ “ลงโทษตามความผิด (Operation Just Reward)” ในเลบานอน (กรกฎาคม ๒๐๐๖) จึงเกิดเป็นสงครามอย่างแท้จริงเพราะกลุ่มฮิซบุลลอฮ์ (Hezbollah) ต่อสู้อย่างดุเดือดและตอบโต้ด้วยการยิงขีปนาวุธถล่มเมืองไฮฟา (Haifa) ทำให้ประชาชนทั้งสองฝั่งของแนวพรมแดนต้องอพยพหนีภัยสงคราม ต้องใช้เวลาหลายสัปดาห์กว่าจะตกลงกันได้ (๑๑ สิงหาคม ๒๐๐๖) โดยมติที่ ๑๗๐๑ เรียกร้องให้ยุติความเป็นศัตรูกัน “อย่างสมบูรณ์” แต่ “ไม่ทันที” และเสริมกำลังทหารฝรั่งเศสและอิตาลีหลายพันคนให้กับกองกำลังรักษาสันติภาพในเลบานอน (United Nations Interim Force in Lebanon หรือ UNIFIL) ในฤดูใบไม้ผลิ ปี ๒๐๐๗ กองทัพอิสราเอลเข้าแทรกแซงฉนวนกาซาอีกครั้งซึ่งตกอยู่ในการควบคุมของกลุ่มฮามาส พร้อมทั้งทำการปิดล้อมฉนวนกาซาไว้ ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช พยายามเริ่มต้นกระบวนการสันติภาพครั้งใหม่ด้วยการเชิญนายกรัฐมนตรีอิสราเอล นายเอฮุด โอลเมิร์ต (Ehud Olmert) กับหัวหน้าองค์การบริหารปาเลสไตน์ นายมาห์มูด อับบาส มาประชุมที่แอนแนโพลิส (พฤศจิกายน ๒๐๐๗) แต่ผลลัพธ์ที่ออกมาเป็นที่น่าผิดหวัง ในขณะเดียวกัน เครือข่ายอัลกออิดะฮ์ก็ขยายไปทั่วโลก สถานการณ์ในอิรักย่ำแย่ มีการแบ่งแยกระหว่างเวสต์แบงด์กับฉนวนกาซา กลุ่มตาลีบันกลับมามีอำนาจมากขึ้นในอัฟกานิสถานเช่นเดียวกับกลุ่มฮิซบุลลอฮ์ในเลบานอน รวมถึงอิหร่านกลับมามีบทบาทอย่างมากในเวทีระหว่างประเทศในเลบานอน การลอบสังหารบุคคลสำคัญหลายคนอย่างเช่น อดีตนายก

รัฐมนตรีเลบานอน นายราฟิก ฮาริรี (Rafic Hariri) (๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๐๐๕) จุดชนวนการชุมนุมประท้วงของประชาชนที่ทรงพลังจนถึงขั้นมีการทบทวนอาณัติของซีเรียเหนือเลบานอน และเรียกร้องเอกราชอย่างแท้จริงหลังเกิด “การปฏิวัติซีดาร์ (Cedar Revolution)” ความตึงเครียดรุนแรงจนถึงขีดสุด (ธันวาคม ๒๐๐๖) และยังคงดำเนินต่อไปสืบเนื่องจากการเผชิญหน้ากันระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ (ปี ๒๐๐๗ - ๒๐๐๘) เมื่อเลบานอนตกอยู่ในสถานการณ์ที่มีการแบ่งแยกกันอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน และมีการเผชิญหน้ากับกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงฟาตห์อัล อิสลาม (Fatah al - Islam) ประกอบกับซีเรียมีเจตนาแอบแฝง เลบานอนจึงไม่สามารถจัดการเลือกตั้งผู้นำประเทศได้จนกระทั่งมีการบรรลุข้อตกลงระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่โดฮา (๒๑ พฤษภาคม ๒๐๐๘) จึงสามารถประนีประนอมกันได้และนายพลสลิมาน (Slimane) ได้รับเลือกตั้ง

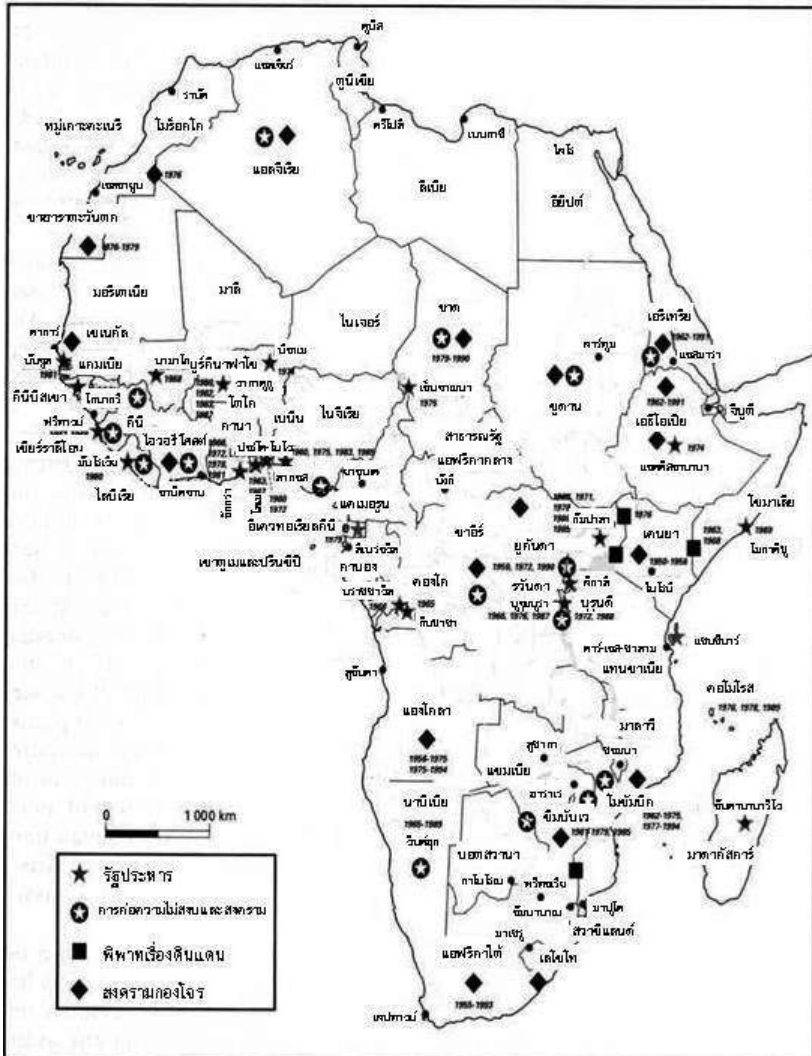
แม้สหรัฐอเมริกาไม่ประสบความสำเร็จในการทำให้สถานการณ์ในตะวันออกใกล้ดีขึ้น แต่ก็ประสบความสำเร็จบางส่วนในนโยบายต่อต้านการแพร่กระจายอาวุธ ลิเบียยอมรื้อถอนโครงการสร้างอาวุธทำลายล้างสูงภายใต้การกำกับของนานาชาติ (ธันวาคม ๒๐๐๓) และเมื่อลิเบียยอมรับผิดในการวางระเบิดเครื่องบินที่ล็อกเกอร์บี (Lockerbie) (ปี ๑๙๘๘) และเที่ยวบิน UTA (ปี ๑๙๘๙) นับแต่นั้นมาก็มีการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ระหว่างชาติตะวันตกกับลิเบีย ประเทศยุโรปยุติการคว่ำบาตรทางการค้า (ตุลาคม ๒๐๐๔) ส่วนสหรัฐอเมริกากลับมาสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับลิเบียอย่างสมบูรณ์อีกครั้ง (พฤษภาคม ๒๐๐๖) การปล่อยตัวกลุ่มพยาบาลชาวบัลแกเรีย (๒๔ กรกฎาคม ๒๐๐๗) และการเยือนลิเบียของนิกอลา ชาร์กอซี รวมถึงการเยือนฝรั่งเศสของกัตตาฟีถือเป็นเครื่องยืนยันการกลับสู่เวทีโลกของลิเบีย ขณะที่อิหร่านถูกกล่าวหาว่าปิดบังซ่อนเร้นและละเมิดข้อบังคับการตรวจสอบโรงงานนิวเคลียร์อยู่บ่อยครั้งจนต้องยอมรับการตรวจสอบที่เข้มงวดขึ้น แต่การเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีจากการเลือกตั้งของนายมะห์มูด อะห์มะดีเนจาต (Mahmoud Ahmadinejad) (๒๔ มิถุนายน ๒๐๐๕) เปลี่ยนท่าทีของอิหร่านเป็นเชิงก้าวร้าวในการเจรจากับ

IAEA และกลุ่มประเทศยุโรปสามประเทศ (เยอรมนี ฝรั่งเศส และอังกฤษ) อิหร่านกลับมาเสริมสมรรถนะยูเรเนียมอีกครั้ง IAEA จึงส่งรายงานให้คณะมนตรีความมั่นคงซึ่งบังคับให้อิหร่านยุติการกระทำดังกล่าว (มติที่ ๑๖๙๖ ในเดือนกรกฎาคม ๒๐๐๖) แต่ไม่เกิดผลเนื่องจากอิหร่านปกป้อง “สิทธิ” ของตนที่จะมีเทคโนโลยีนิวเคลียร์ และออกมาท้าทายต่าง ๆ นานา (เมษายนและกันยายน ๒๐๐๗ และกุมภาพันธ์ ๒๐๐๘) แม้จะมีการคว่ำบาตรต่ออิหร่านก็ตาม ส่วนอิสราเอลก็ถือว่าความมั่นคงของตนกำลังถูกคุกคามและมีการพูดถึงสงคราม

ความขัดแย้งหลังยุคอาณานิคมในแอฟริกา

แอฟริกามีประชากรคิดเป็น ๑๓% ของประชากรโลกและผลิตภัณฑ์มวลรวมของทวีปคิดเป็น ๓% ของ GDP โลก แต่ควรระวังการเหมารวมความยากจนนี้ แม้จะมีกลุ่มประเทศที่ยากจนตลอดเวลาในแอฟริกา แต่ก็มีบางประเทศได้รับประโยชน์จากโลกาภิวัตน์และราคาวัตถุดิบที่พุ่งสูงขึ้น จีน (คู่ค้าอันดับสามของแอฟริกา) และประเทศในอ่าวเปอร์เซียเข้ามาลงทุนในทวีป และรายได้มหาศาลจากการส่งออกน้ำมันก็ทำให้บางประเทศเช่นแอลจีเรียกลายเป็นมหาอำนาจในภูมิภาค การประชุมโครงการหุ้นส่วนใหม่เพื่อการพัฒนาแอฟริกา (New Partnership for Africa’s Development หรือ NEPAD) ที่กรุงปารีสในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๐๐๒ ตกลงที่จะสร้างประชาธิปไตยและพัฒนาเศรษฐกิจของทวีปแอฟริกาควบคู่กันไป และเปลี่ยนองค์การเอกภาพแอฟริกา (OAU) เป็นสหภาพแอฟริกา (African Union หรือ AU) [ประชุมที่เดอร์บัน (Durban) ๘ - ๑๐ กรกฎาคม ๒๐๐๒] ขณะที่ผู้นำประเทศแอฟริกาสี่คนขึ้นกล่าวในที่ประชุม G8 เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๐๐๒ เพื่อดึงดูดการลงทุนในทวีป และระหว่างการประชุม G8 ที่เอวียง (Evian) (มิถุนายน ๒๐๐๓) มีการรับแผนปฏิบัติการสำหรับแอฟริกา อย่างไรก็ตาม ปัญหาต่างๆ มักเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งหลังยุคอาณานิคม

ความขัดแย้งในแอฟริกาหลังยุคอาณานิคม

แม้ว่ารัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศสและอังกฤษจะเดินทางเยือนคองโกร่วมกัน (มกราคม ๒๐๐๒) เพื่อรื้อฟื้นกระบวนการสันติภาพและเร่งการถอนกำลังทหารต่างชาติออกจากคองโก แต่สงครามยังคงดำเนินต่อไปในแอฟริกากลาง ระหว่างการประชุมสุดยอดผู้นำฝรั่งเศส-แอฟริกา (๒๐ - ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๐๐๓) มีการประณามกันว่าดินแดนมากกว่าครึ่งทวีปแอฟริกาเข้าไปพัวพันในความขัดแย้งรูปแบบต่าง ๆ เริ่มจากแคว้นอิตูรี (Ituri) ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก (อดีตซาอีร์) ที่ตกเป็นเหยื่อความขัดแย้งระหว่างชนเผ่าและการแสวงประโยชน์จากประเทศเพื่อนบ้าน (ยูกันดาและรวันดา) การสร้างสันติภาพให้กับแคว้นนี้เป็นหน้าที่ของสหประชาชาติผ่านสหภาพยุโรป [ปฏิบัติการอาร์ทีมิส (Artemis)] ซึ่งประมาณกันว่ามีผู้เสียชีวิตจากสงครามในแคว้นนี้ประมาณ ๔ ล้านคน มีการจัดการเลือกตั้งอย่างเสรีในคองโก - กินชาซาในเดือนกรกฎาคม ๒๐๐๖ ซึ่งนำตั้งคำถามว่าจะเป็นทางออกของความวุ่นวายและความหวาดกลัวหรือไม่ ขณะที่มาดากัสการ์ประสบวิกฤตการณ์อย่างหนัก (กุมภาพันธ์ - เมษายน ๒๐๐๒) ในแองโกลา การเสียชีวิตของผู้นำ UNITA นายโจนาส ซาวิมบี (Jonas Savimbi) (กุมภาพันธ์ ๒๐๐๒) ช่วยให้สามารถบรรลุข้อตกลงและยุติสงครามกลางเมืองที่กินเวลา ๒๗ ปี (เมษายน ๒๐๐๒) ส่วนไลบีเรียก็สันคลอนจากความขัดแย้งภายในที่รุนแรง (ฤดูร้อนปี ๒๐๐๓) ในซามาราตะวันตก สหประชาชาติล้มเหลวที่จะสร้างเสถียรภาพให้แก่ดินแดนนี้ โคฟี อันนัน (กุมภาพันธ์ ๒๐๐๒) และต่อมา นายเจมส์ เบเกอร์ (James Baker) เสนอให้มีการลงประชามติเพื่อกำหนดอนาคตของตนเอง ความขัดแย้งจึงยังดำเนินต่อไปอย่างไร้ทางออกโดยปราศจากความสนใจจากโลกภายนอกและยังคงเป็นประเด็นที่สร้างความแตกแยกระหว่างแอลจีเรียกับโมร็อกโก นอกจากนี้ สหประชาชาติยังเข้าแทรกแซงในบุรุนดี (ภารกิจ ONUB) (มิถุนายน ๒๐๐๔) ขณะที่เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงเป็นพิเศษในไอวอรี โคสต์ ชูดาน และโซมาเลีย ไอวอรี โคสต์ตกเป็นเหยื่อของสงครามกลางเมือง (ภายหลังการปกครองอันยาวนานของนายเฟลิกซ์ อุฟุเอ - บัวญี (Félix Houphouët - Boigny) ตั้งแต่ปี ๑๙๖๐ ถึงปี ๑๙๙๓)

ซึ่งทวีความรุนแรง จากราคาโกโก้ที่ตกต่ำและจากวิกฤตอัตลักษณ์ความเป็น
ไอวอรี โคสต์ ทำให้เกิดการแยกแยะระหว่างอาบิจาน (Abidjan) กับกลุ่มกบฏ
ฝ่ายเหนือ (ฤดูใบไม้ร่วงปี ๒๐๐๒ - ฤดูใบไม้ผลิปี ๒๐๐๓) กองทัพฝรั่งเศสพยายาม
ช่วยหาทางออก แต่วิกฤตหยังรากลึก มีการละเมิดข้อตกลงมาร์คูซิส (Marcoussis)
(๒๔ มกราคม ๒๐๐๓) และการเผชิญหน้ายังคงดำเนินต่อไปแม้สหประชาชาติจะส่ง
กองกำลังรักษาสันติภาพ (ONUCI) เข้าไปในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๐๐๔ และ
ความตึงเครียดฝรั่งเศส - ไอวอรี โคสต์ก็ขึ้นถึงขีดสุดในเดือนพฤศจิกายน สหภาพ
แอฟริกาพยายามดิ้นรนเพื่อให้ประธานาธิบดีแอฟริกาใต้ นายทาโบ อิมเบกิ (Thabo
Mbeki) เป็นผู้ไกล่เกลี่ยเพื่อให้ความขัดแย้งยุติ (มกราคม ๒๐๐๖) ซึ่งต้องรอถึง
ฤดูใบไม้ผลิปี ๒๐๐๗ เพื่อรื้อฟื้นกระบวนการสันติภาพอีกครั้งและลงนามใน
ระหว่างภาคเหนือกับภาคใต้ของไอวอรี โคสต์ออกไป การไกล่เกลี่ยนี้เป็นการแสดง
เจตนารมณ์ของนายเนลสัน แมนเดลา ที่ต้องการให้แอฟริกาได้มีสถานะเป็น
มหาอำนาจของภูมิภาค

ในชุดาน ข้อตกลงสันติภาพชั่วคราว (มกราคม ๒๐๐๕) ช่วยยุติ
สงครามกลางเมืองอันยาวนานระหว่างฝ่ายเหนือกับฝ่ายใต้ กรณียพิพาทดาร์ฟูร์นี้
(Darfur) (ดินแดนภาคตะวันตกของชุดาน) ทำให้มีผู้เสียชีวิตกว่า ๒๐๐,๐๐๐ คน
ด้วยความริเริ่มของฝรั่งเศส สหประชาชาติจึงมีมติในเดือนกันยายน ๒๐๐๗
ให้ส่งกองกำลัง EUFOR (European Union Force หรือกองกำลังเคลื่อนที่เร็ว
ยุโรป) เข้าไปในภาคตะวันออกของชาติเพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับผู้อพยพ
จากดาร์ฟูร์และรักษาเสถียรภาพของภาคตะวันออกของชาติและภาคเหนือ
ของสาธารณรัฐแอฟริกากลาง พร้อมทั้งสนับสนุนกองกำลัง UNAMID (African
Union/United Nations Hybrid operation in Darfur หรือกองกำลังผสม
สหประชาชาติ - สหภาพแอฟริกา) ซึ่งเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม
๒๐๐๗ และกองกำลัง MINURCAT (เจ้าหน้าที่ตำรวจของสหประชาชาติ) ส่วนใน
โซมาเลีย แนวร่วม “ชนเผ่ามุสลิม” บุกยึดกรุงโมกาดิชู (๕ มิถุนายน ๒๐๐๖)
จากเดิมที่โซมาเลียถูกมองว่าเป็นแหล่งหลบซ่อนของกลุ่มอัลกออิดะฮ์อยู่แล้ว

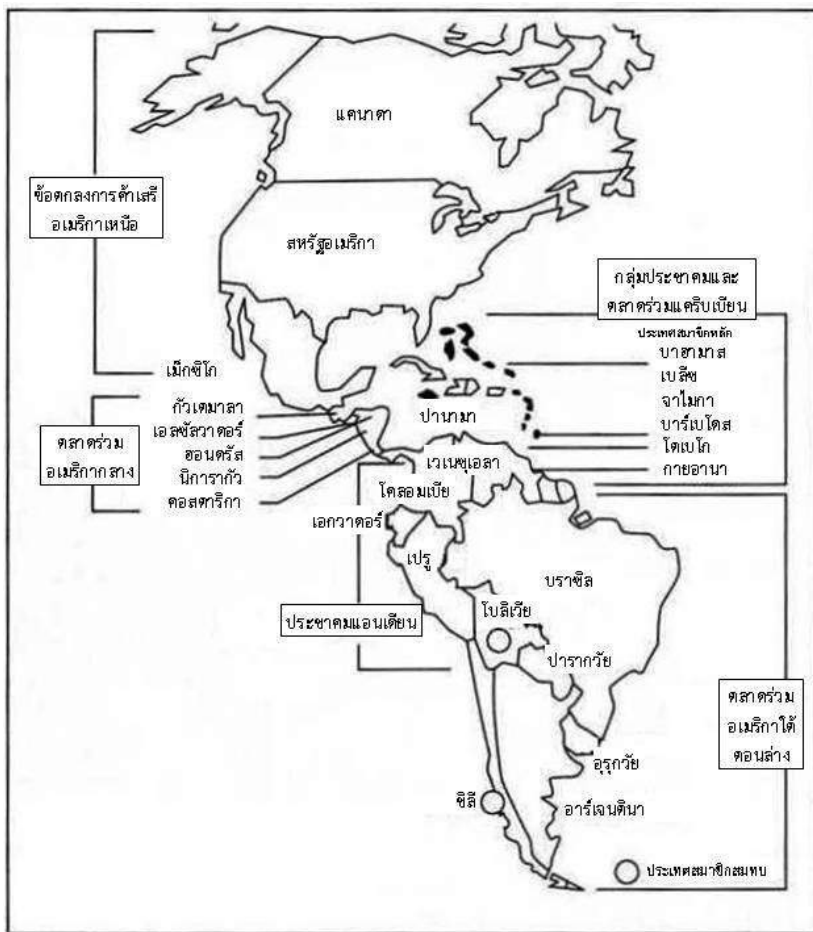
กล้วยข้าวในลาตินอเมริกา

৫০৬

เพื่อทำหน้าที่แทน IMF และธนาคารโลก ส่วนอาร์เจนตินาล้มละลายทางเศรษฐกิจ (หลังเศรษฐกิจถดถอยเป็นเวลาเกือบ ๔ ปี) และขาดการสนับสนุนทางการเงินจาก IMF ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๐๐๑ ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์เมืองและสังคมรวดเร็วอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน (ธันวาคม ๒๐๐๑ - มกราคม ๒๐๐๒) ก่อนที่สถานการณ์จะเริ่มดีขึ้น (ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๐๐๓) และสามารถชดใช้หนี้ทั้งหมดของตนได้สำเร็จ (มกราคม ๒๐๐๖) แนวโน้มทั่วไปของทวีปคือการขึ้นสู่อำนาจของพรรคการเมืองฝ่ายซ้าย เช่น ในโบลิเวีย นายเอโว โมราเลส (Evo Morales) ผู้นำพรรคสังคมนิยมได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีในเดือนธันวาคม ๒๐๐๕ (คนแรกที่เป็นอินเดียนแดง) ส่วนในชิลี นางมีเชล บาเชเลท์ (Michelle Bachelet) ผู้นำพรรคสังคมนิยมก็ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีเช่นกัน (มกราคม ๒๐๐๗) ขณะที่ในนิการากัว ผู้นำซานดินิสตา นายดาเนียล ออร์เตกา (Daniel Ortega) กลับมารับตำแหน่งประธานาธิบดีอีกครั้งหลังเคยดำรงตำแหน่งมาแล้วครั้งหนึ่งระหว่างปี ๑๙๗๙ ถึงปี ๑๙๙๐ หัวหน้าผู้นำฝ่ายซ้ายในลาตินอเมริกา นายฮูโก ชาเวซ (Hugo Chavez) หลังจากถูกกองทัพทำรัฐประหาร (เมษายน ๒๐๐๒) ก็ประสบความสำเร็จในการสถาปนาอำนาจของตนใหม่อีกครั้ง (สิงหาคม ๒๐๐๔) และหลังได้รับชัยชนะอันยิ่งใหญ่จากการเลือกตั้งในเดือนธันวาคม ๒๐๐๖ ชาเวซดำเนินนโยบายยึดอุตสาหกรรมน้ำมันกลับมาเป็นของรัฐ ปฏิวัติการเกษตร และพยายามมีบทบาทในเวทีนานาชาติด้วยการเข้าแทรกแซง เช่น เป็นคนกลางไกล่เกลี่ยในการจัดข้อกันระหว่างประธานาธิบดีโคลอมเบีย นายอัลบาโร อูริเบ (Alvaro Uribe) กับกองกำลังปฏิวัติติดอาวุธโคลอมเบีย (FARC) ซึ่งจับตัวประกันหลายคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งนางอิงกริด เบตันคอร์ท (Ingrid Betancourt) ซึ่งในที่สุดได้รับการปล่อยตัวเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๐๐๘ หลังถูกคุมขังนานกว่า ๖ ปี เป็นต้น ขณะที่ในคิวบา การปราบปรามมีความเข้มงวดมากขึ้นในช่วงปีท้าย ๆ ของฟิเดล กัสโตร ซึ่งปฏิเสธรับตำแหน่งประธานสภารัฐมนตรีและจอมทัพ (๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๐๐๘) ส่วนในเฮติ เกิดวิกฤตการณ์เมืองเนื่องจากระบอบของนายฌ็อง - แบร์ทรีอง อาริสตีด์ (Jean-Bertrand Aristide) กลายเป็น

แผนจัดการจนถูกกองทัพทำรัฐประหารและขับออกจากอำนาจ (กุมภาพันธ์ ๒๐๐๔)
ซึ่งสหประชาชาติส่งกองกำลังรักษาสันติภาพ (MINUSTAH) เข้าแทรกแซง

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในทวีปอเมริกา

เอเชีย ศูนย์รวมวิกฤตแห่งใหม่

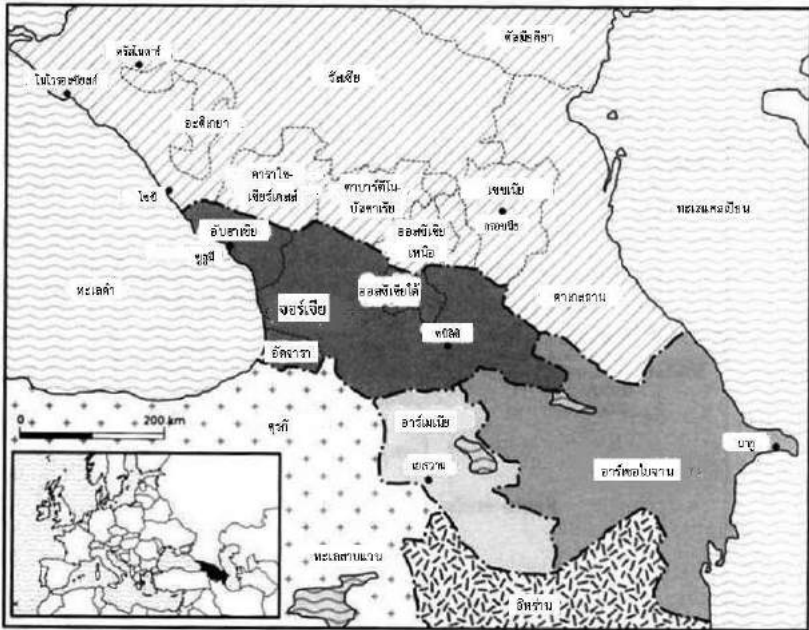
เอเชียกลายเป็นเวทีของการเผชิญหน้าแห่งใหม่ ซึ่งโอกาสเกิดการพิพาทมีตั้งแต่อัฟกานิสถานไปจนถึงเกาหลีเหนือ เกาหลีเหนือเริ่มก่อวิกฤตด้วยการประกาศว่าจะดำเนินโครงการผลิตพลูโทเนียมต่อ (ธันวาคม ๒๐๐๒) ซึ่งระงับไว้ตั้งแต่ปี ๑๙๙๔ พร้อมทั้งถอนตัวออกจากสนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ (NPT) ที่เคยลงนามในปี ๑๙๙๔ และยืนยันว่าตนครอบครองระเบิดนิวเคลียร์ (กุมภาพันธ์ ๒๐๐๕) รวมถึงยังทดลองระเบิดนิวเคลียร์ใต้ดินด้วย (๙ ตุลาคม ๒๐๐๖) จนถูกประณามจากหลายฝ่าย ภายหลังการเจรจาที่กรุงปักกิ่ง (เริ่มมาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๐๐๗) เกาหลีเหนือยอมยุติโครงการนิวเคลียร์แลกกับการสนับสนุนด้านพลังงานและการรับประกันความปลอดภัยจากสหรัฐอเมริกา รวมทั้งรื้อถอนเตาปฏิกรณ์นิวเคลียร์ (ตุลาคม ๒๐๐๗) นอกจากนี้ ผู้นำเกาหลีทั้งสองประเทศยังลงนามในคำประกาศสันติภาพระหว่างกันเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๐๐๗ และสหรัฐอเมริกาก็ยอมยกเลิกการคว่ำบาตรเพื่อแลกกับคำมั่นสัญญาเกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ

จีนแสดงบทบาทผู้นำในภูมิภาคมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเข้ามาใกล้ชิดในวิกฤตเกาหลีเหนือ ขณะที่สหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จอย่างมากในการนำนโยบายของตนมาใช้ นอกจากนี้ จีนยังจัดประชุมสุดยอดผู้นำจีน - แอฟริกา (๓ - ๕ พฤศจิกายน ๒๐๐๖) ซึ่งมีผู้นำแอฟริกา ๔๘ ประเทศ เข้าร่วม และจีนประกาศว่าจะเพิ่มความช่วยเหลือให้แก่แอฟริกาเป็นสองเท่า ขณะที่ญี่ปุ่นเป็นห่วงการโต้แย้งทางกรรมระหว่างไต้หวันกับสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงหันมาสนใจประเด็นความมั่นคงมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับจีน (ปัญหาการห้ามค้าอาวุธ) และไม่ถึงเลที่จะส่งกำลังทหารไปปฏิบัติการนอกประเทศ (อิรักในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๐๐๔) การประชุมสุดยอดอินเดีย-ปากีสถานที่เมืองอัคระ (Agra) (๑๖ กรกฎาคม ๒๐๐๑) สะดุดอยู่ที่ประเด็นแคชเมียร์ แม้ความไม่ลงรอยของทั้งสองประเทศดูเหมือนจะลดลงหลังสงครามอัฟกานิสถานยุติ แต่สถานการณ์ก็ขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่

ระหว่างความตึงเครียดทางทหาร (พฤษภาคม ๒๐๐๒) กับความต้องการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ (ฤดูใบไม้ผลิปี ๒๐๐๔) ในปากีสถาน ระบอบของนายพลมุชาร์ราฟ (Musharraf) ดูเหมือนจะยุ่งอยู่ระหว่างการปราบปรามกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงกับการรักษาอำนาจสูงสุดของกองทัพเอาไว้ บทบาทของมุชาร์ราฟในการแพร่กระจายอาวุธนิวเคลียร์ (อิหร่าน ลิเบีย และเกาหลีเหนือ) เป็นที่ประจักษ์ แต่ไม่มีผลต่อสหรัฐอเมริกาที่มอบสถานะ “พันธมิตรหลักนอกองค์การนาโต้” (มีนาคม ๒๐๐๔) ให้แก่ปากีสถาน ในบริบทการเลือกตั้งที่เต็มไปด้วยความรุนแรงและวิกฤตหลากหลายรูปแบบ ความพยายามสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติจบลงด้วยโศกนาฏกรรม เพียงไม่กี่สัปดาห์หลังจากกลับจากลี้ภัย นางเบนาสีร์ บุตโต (Benazir Bhutto) (นายกรัฐมนตรีระหว่างปี ๑๙๘๘ ถึงปี ๑๙๙๐ และปี ๑๙๙๓ ถึงปี ๑๙๙๖) ถูกสังหารที่เมืองราวัลปินดี (Rawalpindi) (๒๗ ธันวาคม ๒๐๐๗) ส่วนชาอูดีอาระเบียเป็นฐานที่มั่นของแนวคิดมูลฐานนิยมมุสลิม (fundamentalism) แต่ก็ถูกต่อต้านโดยนักปฏิรูป และยังคงเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค อีกทั้งตกเป็นเป้าโจมตีของกลุ่มอัลกออิดะฮ์

ตั้งแต่การล่มสลายของระบอบตาลีบัน (๑๓ พฤศจิกายน ๒๐๐๑) อัฟกานิสถานประสบความยากลำบากในการสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นภายในประเทศภายใต้การควบคุมของนานาชาติ สองปีหลังข้อตกลงบอนน์ (ธันวาคม ๒๐๐๑) สภาแห่งชาติอัฟกานิสถาน (Loya jirga) รับรองรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ร่างขึ้นภายใต้การสนับสนุนขององค์การสหประชาชาติ และประกาศที่กรุงคาบูลให้ประเทศเป็นสาธารณรัฐอิสลาม (มกราคม ๒๐๐๔) โดยมีนายฮามิด คาร์ไซ (Hamid Karzai) เป็นประธานาธิบดีคนแรกจากการเลือกตั้งอย่างเสรี (ตุลาคม ๒๐๐๔) แต่ความไม่ปลอดภัยยังคงแผ่ปกคลุมประเทศแม้จะมีกองกำลังนานาชาติ (ISAF) ซึ่งองค์การนาโต้เข้ามารับช่วงต่อก็ตาม ขณะที่พระสงฆ์ในพม่าซึ่งชุมนุมประท้วงระบอบทหาร (ครองอำนาจตั้งแต่ปี ๑๙๖๒) ถูกปราบปราม เช่นเดียวกับทิเบตที่เผชิญหน้ากับรัฐบาลรวมศูนย์ของปักกิ่ง (ฤดูใบไม้ผลิปี ๒๐๐๘)

ภูมิภาคคอเคซัส

ภูมิภาคคอเคซัสและเอเชียกลางกลายเป็นศูนย์รวมวิกฤตอีกครั้งอันมีสาเหตุจากการพบน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจำนวนมากในดินแดนแถบนี้ คอเคซัสในทางการเมืองถูกแบ่งเป็นสองเขตที่ต่างกันมาก ตอนเหนือประกอบด้วยดินแดนที่ปกครองตนเองโดยไม่มีเสถียรภาพภายใต้สหพันธรัฐรัสเซีย เช่น ออสซีเซียเหนือ (North Ossetia) และเชชเนีย (Chechnya) เป็นต้น ส่วนตอนใต้ประกอบด้วย จอร์เจีย อาร์เมเนีย และอาเซอร์ไบจาน การมีแหล่งน้ำมันขนาดใหญ่สร้างปัญหาการขนส่งน้ำมัน และมีที่ตั้งคั่นระหว่างรัสเซียกับตะวันออกกลาง สิ่งเหล่านี้ช่วยอธิบายว่าทำไมรัสเซียถือว่าภูมิภาคนี้มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์เป็นอันดับแรก และขัดขวางการผูกสัมพันธ์ไมตรีที่มีลักษณะเป็นการแทรกซึม (จอร์เจียเป็นประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือต่อหัวจากสหรัฐอเมริกามากที่สุดเป็นอันดับที่สามารถ

จากอิสราเอลและอียิปต์) และจัดการกับกบฏเซเชนีอย่างเด็ดขาด สงครามนี้เป็นที่จดจำจากการจับตัวประกันที่มีผู้เสียชีวิตมากที่สุดในประวัติศาสตร์ออสซีเซียเหนือ (กันยายน ๒๐๐๔) ส่วนประชาชนในออสซีเซียใต้และอับฮาเซีย (Abkhazia) ก็ได้แรงบันดาลใจจากตัวอย่างโคโซโวและได้รับการสนับสนุนจากรัสเซียในการเรียกร้องให้มีการรับรองเอกราชของตน ความตึงเครียดระหว่างรัสเซียกับจอร์เจีย (สิงหาคม ๒๐๐๗) มีอยู่อย่างต่อเนื่อง เมื่อเผชิญกับความต้องการเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การนาโต้ของจอร์เจีย รัสเซียจึงทำการปิดล้อมกรุงทบิลีซี (Tbilisi) ทำให้จอร์เจียถูกตัดขาดจากการลำเลียงก๊าซของรัสเซียและไม่สามารถส่งออกไวน์เข้ารัสเซียได้ และเมื่อเผชิญกับการเพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคนี้ (ได้มาหลังเหตุการณ์ ๑๑ กันยายน) รัสเซียจึงพยายามรักษาอิทธิพลของตนเอาไว้

โลกาภิวัตน์ท่ามกลางขั้วตกเทียม

เหตุการณ์ ๑๑ กันยายน นำมาซึ่งการถกเถียงเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์อีกครั้งหนึ่ง โลกาภิวัตน์นี้ดำเนินไปอย่างมั่นคงและเข้มข้น ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้ได้มาตรฐานอย่างเดียวกันและการกระจายสินค้าให้เป็นแบบอเมริกัน พร้อมกับการเข้าร่วมองค์การการค้าโลกของจีน (๑๑ ธันวาคม ๒๐๐๑) ซึ่งมีระบบเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ จีนได้รับเชิญให้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนทางการค้าระดับโลกด้วยการเปิดตลาดผู้บริโภคนานาชาติ ๑,๓๐๐ ล้านคน และกระจายสินค้าของตนไปทั่วโลก จีนซึ่งมีประชากรคิดเป็น ๒๐% ของประชากรโลก ตัดสินใจในเดือนกรกฎาคม ๒๐๐๑ ที่จะจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในปี ๒๐๐๘ พร้อมทั้งสร้างพลังอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง และการทูต ทำให้ยุโรปกังวลเนื่องจากสินค้าจีนหลั่งไหลเข้ามาจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคกิจการสิ่งทอ (๖% ของการค้าโลก)

การเปิดเสรีทางการค้า : ตัวอย่างภาคกิจการสิ่งทอ

- ๑๙๗๔ : ข้อตกลงการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ (Multi Fiber Agreement) กำหนดโควตาการนำเข้าที่ได้รับอนุมัติจากประเทศตะวันตกแก่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา
- ๑๙๙๕ : ข้อตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (Agreement on Textiles and Clothing) ลงนามที่มารราคิช (Marrakesh) เสนอให้มีการยกเลิกโควตาโดยดำเนินการเป็นสามขั้นตอน (ปี ๑๙๙๘, ๒๐๐๒ และ ๒๐๐๕)
- ๑ มกราคม ๒๐๐๕ : เปิดเสรีการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศอย่างเต็มรูปแบบ

อย่างไรก็ตาม โลกาภิวัตน์ก็ถูกต่อต้านมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเริ่มมีพัฒนาการหลังจากมีการถกเถียงระหว่างการประชุมพหุภาคีเกี่ยวกับการลงทุนภายใน OECD ในปี ๑๙๙๘ ซึ่งหากมีการนำข้อตกลงนี้มาใช้จะทำให้บริษัทข้ามชาติที่ลงทุนในต่างประเทศได้รับสิทธิเท่าเทียมกับบริษัทในท้องถิ่น การเจรจาถูกระงับไปเนื่องจากกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านโลกาภิวัตน์ทำการรณรงค์และประสบความสำเร็จในการขัดขวางการประชุมขององค์การการค้าโลกที่ซีแอตเทิล (พฤศจิกายน ๑๙๙๙) โดยมีวาระการประชุมที่เป็นการเปิดเจรจาแบบพหุภาคีรอบใหม่ การรวมตัวแบบคลุมเครือของสหภาพและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) เหล่านี้อาศัยประโยชน์ในทุกโอกาสที่มีเพื่อออกมาเรียกร้อง (การประชุมสุดยอดผู้นำยุโรปที่นีสในเดือนธันวาคม ๒๐๐๐ การประชุมสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum) ที่ดาวอสในเดือนมกราคม ๒๐๐๑ การประชุมสุดยอดผู้นำอเมริกาที่ควิเบกในเดือนเมษายน ๒๐๐๑ และการประชุม G8 ที่เจนนัวในเดือนกรกฎาคม ๒๐๐๑) ขณะที่สถาบันการเงินระหว่างประเทศ (IMF และธนาคารโลก) ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ในวิกฤตเศรษฐกิจอาร์เจนตินาซึ่ง IMF ระบุปล่อยเงินกู้ เป็นต้น สมัชชาสังคมโลก (World Social Forum) ที่ปอร์โตอาเลเกร (Porto Alegre) ถูกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อตอบโต้กับสภาเศรษฐกิจโลกที่ดาวอส ซึ่งการประชุมในเดือน

กุมภาพันธ์ ๒๐๐๒ จัดขึ้นในเวลาเดียวกันกับการประชุมสภาเศรษฐกิจโลกที่
นิวยอร์ก ขบวนการปรับปรุงโลกาภิวัตน์ (Alter-globalization) มีแนวคิด
ที่สวนทางกับการค้าเสรี เช่น มีการเสนอให้เก็บภาษีการไหลเวียนของเงินทุน
[ตรงกับความต้องการขององค์กรเพื่อการเก็บภาษีสำหรับช่วยเหลือประชาชน
(Association for the Taxation of financial Transactions and Aid to
Citizens หรือ ATTAC)] ยุบเลิกสถานที่หลบเลี่ยงภาษี (Tax haven) ยกเลิก
หนี้สินของประเทศกำลังพัฒนา กำหนดระบบการทำงานของรัฐบาลโลกใหม่
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดระเบียบการผลิตสินค้าเกษตรใหม่ (ห้ามการตัดต่อ
พันธุกรรม) และสนับสนุนประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น แนวคิดการเก็บ
ภาษีระหว่างประเทศจากตัวเครื่องบินได้รับการตอบสนองจากฌัก ชีรัก (Jacques
Chirac) เพื่อใช้เป็นเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา และจากประธานาธิบดีบราซิล
นายลูอิส อินาซีโอ ลูลา ดา ซิลวา (Luiz Inacio Lula da Silva) (กันยายน ๒๐๐๔)
เพื่อมอบเงินให้แก่ UNITAID (องค์กรสนับสนุนเงินทุนเพื่อการเข้าถึงยารักษาโรค)
(มิถุนายน ๒๐๐๖) ซึ่งต่อสู้กับโรคเอดส์ มาลาเรีย และวัณโรค ระหว่างการ
ประชุมสุดยอดโลก (Earth Summit) ที่โจฮันเนสเบิร์ก (สิงหาคม - กันยายน
๒๐๐๒) มีการพิจารณาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาโลกเป็นอันดับ
แรก ภายหลังการประท้วงด้วยความรุนแรงระหว่างการประชุมสุดยอดที่เจนีว
(๒๐ - ๒๒ กรกฎาคม ๒๐๐๑) ผู้นำกลุ่ม G8 ตกลงที่จะจัดประชุมครั้งต่อ ๆ ไป
ในสถานที่ที่มีความอ่อนแอและเริ่มเจรจากับองค์กรภาคเอกชน นอกจากนี้
กลุ่ม G8 ยังตั้งกองทุนโลกเพื่อต่อสู้กับโรคระบาด (เอดส์ มาลาเรีย และวัณโรค)
อนุมัติแผนการส่งเสริมการลงทุนและการค้าในแอฟริกา ยกระดับระบบสาธารณสุข
และการศึกษา ปรับปรุปรามคอร์รัปชัน และต่อสู้กับความหิวโหย แต่ยังคงถกกัน
ไม่ได้ในเรื่องก๊าซเรือนกระจก การให้สัตยาบันต่อพิธีสารเกียวโตของรัสเซียใน
เดือนตุลาคม ๒๐๐๔ ช่วยให้พิธีสารนี้มีผลบังคับใช้จริง (กุมภาพันธ์ ๒๐๐๕)
ระหว่างการประชุม G8 ที่กลีนอีเกิลส์ (Gleneagles) (๗ - ๘ กรกฎาคม ๒๐๐๖)
มีการหารือเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแต่ไม่บรรลุข้อตกลงใด ๆ ที่

เกี่ยวข้องกับพิธีสารเกียวโต แต่เมื่อมีคำเตือนที่น่าเป็นห่วงออกมาเป็นจำนวนมาก จึงมีการคิดโครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาสภาพภูมิอากาศและเรียกร้องให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับโลก (ปารีสในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๐๐๗) ขณะที่ผู้นำยุโรปสามารถตกลงกันได้ (มีนาคม ๒๐๐๗) ที่จะใช้พลังงานทดแทนในอัตราส่วนร้อยละ ๒๐ ของการใช้ไฟฟ้าของสหภาพยุโรปในปี ๒๐๒๐ ส่วนกลุ่ม G8 ก็สามารถประนีประนอมกันได้ในการประชุมที่ไฮลิเกนด์ดัม (Heiligendamm) (๖ - ๘ มิถุนายน ๒๐๐๗) โดยสหรัฐอเมริกาตกลงปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของยุโรปที่จะลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลง ๕๐% ภายในปี ๒๐๕๐ และยินยอมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่แอฟริกาเป็นพิเศษเพื่อต่อสู้กับโรคระบาดต่าง ๆ

พิธีสารเกียวโต

๑๙๙๒	ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รีโอเดจาเนโร
ธันวาคม ๑๙๙๗	ลงนามในพิธีสารที่เกียวโตซึ่งผูกมัดผู้ร่วมลงนามในอันที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลง ๕% ในปี ๒๐๑๒ เมื่อเทียบกับปริมาณการปล่อยก๊าซในปี ๑๙๙๐
มีนาคม ๒๐๐๑	สหรัฐอเมริกาไม่เห็นด้วยกับพิธีสารเกียวโต
ตุลาคม ๒๐๐๔	รัสเซียให้สัตยาบันต่อพิธีสารช่วยให้ข้อตกลงระหว่างประเทศนี้มีผลบังคับใช้
กุมภาพันธ์ ๒๐๐๕	พิธีสารเริ่มมีผลบังคับใช้
ธันวาคม ๒๐๐๕	การประชุมที่มอนทรีออลมีมติให้ยึดพิธีสารเกียวโตออกไปเกินปี ๒๐๑๒
กรกฎาคม ๒๐๐๘	กลุ่ม G8 ต้องการลดการปล่อยก๊าซลงร้อยละ ๕๐ ภายในปี ๒๐๕๐
ธันวาคม ๒๐๐๙	การประชุมที่กรุงโคเปนเฮเกนล้มเหลว
ธันวาคม ๒๐๑๐	การประชุมที่แคนคูน (Cancun)

การเจรจาทางการค้า

ริเริ่มโครงการที่จะให้มีองค์การระหว่างประเทศ
ทางการค้า

ลงนามในข้อตกลงแกตต์ที่เจนีวา

๑๙๔๗ - ๑๙๕๖	แกตต์จัดประชุมการเจรจาเป็นวงรอบแบบพหุภาคี
๑๙๖๐ - ๑๙๖๒	การเจรจารอบดิลเลียน (Dillion)
๑๙๖๔ - ๑๙๖๗	การเจรจารอบเคนเนดี
๑๙๗๓ - ๑๙๗๔	การเจรจารอบนิกสันและต่อมารอบโตเกียว
๑๙๘๖ - ๑๙๙๔	การเจรจารอบอูรุกวัย
๑๕ เมษายน ๑๙๙๔	ข้อตกลงมาร์ราเคช (Marrakesh) ก่อตั้งองค์การการค้าโลก
พฤศจิกายน - ธันวาคม ๑๙๙๙	การเจรจารอบสหัฐวรรษที่สี่แอตเทิลส์ลัมเหลว
พฤศจิกายน ๒๐๐๑	การเจรจารอบโดฮา
กันยายน ๒๐๐๓	การประชุมที่แคนคูนลัมเหลว
สิงหาคม ๒๐๐๔	ข้อตกลงเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศ
ธันวาคม ๒๐๐๕	ข้อตกลงว่าด้วยการยกเลิกการให้เงินอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศพัฒนาแล้วอย่างค่อยเป็นค่อยไป
กรกฎาคม ๒๐๐๘	การประชุมที่เจนีวาลัมเหลว

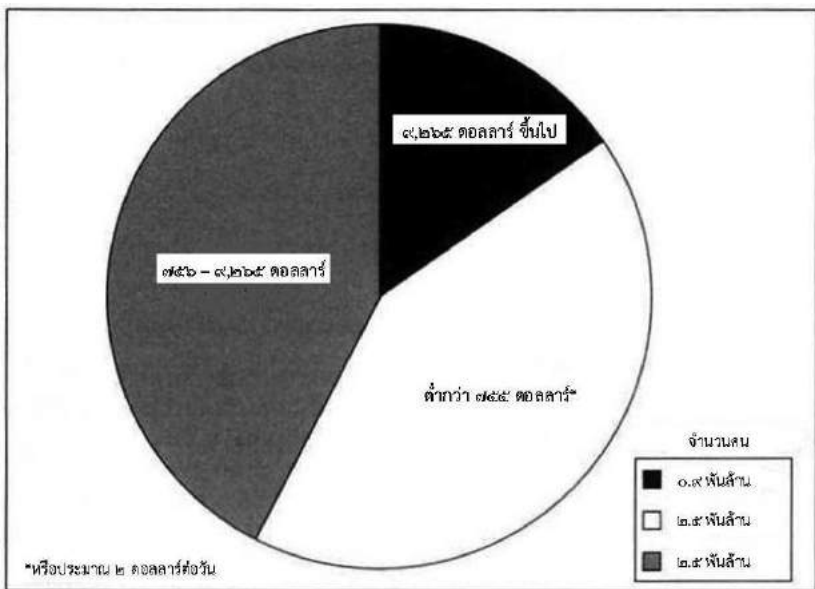
ความยากจนและการพัฒนา

เหตุการณ์ ๑๑ กันยายน ช่วยหยิบยกปัญหาความยากจนในโลกและการแบ่งแยกเหนือ - ใต้ขึ้นมาอีกครั้งอย่างไม่ตั้งใจ แม้การเปิดเสรีการค้าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้บางประเทศได้ประโยชน์จากการเปิดตลาดของประเทศตะวันตก แต่จำนวนผู้ที่ใช้ชีวิตด้วยเงินต่ำกว่า ๒ ดอลลาร์ต่อวัน ไม่ได้ลดลง ยุโรปต้องเผชิญกับการหลั่งไหลเข้ามาของผู้อพยพ (อย่างเช่นทุกประเทศที่อยู่ติดทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและหมู่เกาะคะแนรี) ส่วนสเปนและมอลตาได้รับมือกับการอพยพนี้เท่าที่จะทำได้ มีการออกมาตรการต่าง ๆ เช่น การทดสอบภาษาในเดนมาร์ก อังกฤษ และเยอรมนี การส่งกลับด้วยเที่ยวบินเหมาลำ ปฏิบัติการร่วมของตำรวจยุโรป (การลาดตระเวนทางเรือและเครื่องบิน) การแชร์ข้อมูลส่วนบุคคล การจัดระเบียบ

ผู้อพยพผิดกฎหมายจำนวนครึ่งล้านคนในอิตาลี (กรกฎาคม ๒๐๐๖) และสเปน (ปี ๒๐๐๕) และการแก้กฎหมายลี้ภัยให้ขอได้ยากขึ้นในสวิตเซอร์แลนด์ (ปี ๒๐๐๖) เป็นต้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความตึงเครียดทางเชื้อชาติอีกด้วย อันที่จริงเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังสภาพการณ์นี้คือความล้มเหลวของระเบียบเศรษฐกิจโลกและการครอบงำของประเทศพัฒนาแล้ว จึงมีความพยายามแก้ปัญหาโดยเฉพาอย่างยิ่งสหภาพยุโรปซึ่งตัดสินใจนำเข้าสินค้าเกษตรอย่างค่อยเป็นค่อยไปจากประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดในโลก ๔๙ ประเทศ ส่วนประเทศกำลังพัฒนาที่เรียกร้องความช่วยเหลือมากขึ้นจากตะวันตกที่อุดหนุนภาคการเกษตรของตน โดยมีเป้าหมายให้ยอดความช่วยเหลืออยู่ที่ร้อยละ ๗ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและลดความยากจนในโลกลงครึ่งหนึ่งภายในปี ๒๐๑๕ ซึ่งก็มี การประกาศรับข้อเสนอนี้ในการประชุมสุดยอดสหประชาชาติ (นิวออร์ปปี ๒๐๐๐) ขณะที่เป้าหมายยังอยู่ห่างไกลเนื่องจากค่าเฉลี่ยของประเทศยุโรปอยู่ที่ ๐.๓๓% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และสหรัฐอเมริกาเพียง ๐.๑๐% ทศวรรษ ๑๙๙๑ - ๒๐๐๑ เป็นช่วงเวลาที่มียั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างไม่เคยเป็นมาก่อนและการถอนตัวเพื่ออยู่กับตัวเองของโลกพัฒนาแล้ว จนถึงขั้นที่ลัทธิต่อต้านการค้าเสรีแปรสภาพเป็นลัทธิต่อต้านอเมริกาในที่สุด นอกจากนี้ เหตุการณ์ ๑๑ กันยายน ยังส่งผลให้มีการหันมาต่อสู้กับความยากจนอีกครั้งหนึ่งและผลักดันให้สหรัฐอเมริกาประกาศเพิ่มความช่วยเหลือของตนก่อนการประชุมที่มอนเตร์เรย์ (Monterrey) (มีนาคม ๒๐๐๒) ขณะที่กลุ่ม G7 บรรลุข้อตกลงว่าด้วยการยกเลิกหนี้ระหว่างประเทศให้กับประเทศยากจน ๑๘ ประเทศ (มิถุนายน ๒๐๐๕) ในจำนวนนี้เป็นประเทศแอฟริกา ๑๔ ประเทศ ส่วนในการประชุมเมื่อวันที่ ๗ - ๘ กรกฎาคม ๒๐๐๕ ที่เกเลนฮ์เกิลส์ ผู้นำ G8 ยกเลิกหนี้อย่างเป็นทางการและแสดงความตั้งใจที่จะเพิ่มความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาเป็น ๕๐ พันล้านดอลลาร์ต่อปี ภายในปี ๒๐๑๐ และกลุ่มปารีสคลับ (กลุ่มประเทศเจ้าหนี้) ยกเลิก ๖๐% ของหนี้ของไนจีเรีย (ตุลาคม ๒๐๐๕) ต่อมาในเดือนมิถุนายน ๒๐๐๖ กลุ่มนี้ยังยกเลิกหนี้เกือบทั้งหมดของแคเมอรูน ส่วนสมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศ (Intern-

tional Development Association - IDA หน่วยงานหนึ่งของธนาคารโลก) เตรียมจัดสรรงบประมาณเกือบ ๓๐ พันล้านยูโร ให้แก่ประเทศที่ยากจนระหว่างปี ๒๐๐๘ - ๒๐๑๑ แม้ว่าจำนวนผู้ใช้ชีวิตด้วยเงินน้อยกว่า ๒ ดอลลาร์ต่อวัน (ดูแผนภูมิ) จะใกล้เคียง ๒.๕ พันล้านคน อยู่เหมือนเดิม แต่สัดส่วนของคนจนก็มีขนาดลดลงในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ยกเว้นภูมิภาคแอฟริกาใต้ซาราร (รายงานธนาคารโลกปี ๒๐๐๘)

รายได้เฉลี่ยต่อปีต่อประชากร (ดอลลาร์)

ที่มา : ธนาคารโลก, OECD, สถิติปี ๑๙๙๙

โลกบาสซาร์ด

ปัญหาที่แท้จริงของโลกาภิวัตน์คือช่องว่างที่ถ่างออกเรื่อย ๆ ระหว่างการบูรณาการของมนุษย์ เศรษฐกิจและสังคมกับภาวะการขาดองค์กรโลกบาล

ที่ขอบธรรมในโลกซึ่งเต็มไปด้วยการแบ่งแยกนี้ องค์การโลกบาลกำลังเกิดขึ้นใช่หรือไม่ สิ่งที่พบคือรูปแบบการจัดการต่าง ๆ ที่ยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นเท่านั้น เช่น องค์การสหประชาชาติ กลุ่ม G8 องค์การการค้าโลก และศาลอาญาระหว่างประเทศ เป็นต้น และยังถูกโต้แย้งอีกด้วย องค์การโลกบาลล่าสุดคือศาลอาญาระหว่างประเทศซึ่งสนธิสัญญาก่อตั้งเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๐๐๒ และตั้งสำนักงานอยู่ที่กรุงเฮกตั้งแต่ปี ๒๐๐๓ เป็นต้นมา ศาลนี้มีอำนาจพิจารณาคดีฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และอาชญากรรมสงคราม โดยแทรกแซงได้ก็ต่อเมื่อรัฐไม่สามารถพิจารณาคดีได้เอง ที่ผ่านมามีการจับกุม นายสโลบอดัน มีลอเชวิช (Slobodan Milosevic) และนำตัวขึ้นศาลอาญาระหว่างประเทศกรณีอดีตกองพลยูโกสลาเวีย แต่มีลอเชวิชก็เสียชีวิต (มีนาคม ๒๐๐๖) ก่อนคดีจะถึงที่สุด ขณะที่สหรัฐอเมริกากดดันเพื่อให้พลเมืองของตนอยู่นอกเขตอำนาจศาลอาญาระหว่างประเทศ โดยขู่ว่าจะไม่เข้าร่วมในปฏิบัติการทางทหารภายใต้อาณัติขององค์การสหประชาชาติหากพลเมืองของตนที่เข้าร่วมปฏิบัติการไม่ได้รับความคุ้มครอง สหรัฐอเมริกาทำข้อตกลงทวิภาคีกับกว่า ๘๐ ประเทศ เพื่อไม่ให้มีการส่งพลเมืองอเมริกันไปยังศาลอาญาระหว่างประเทศ บทบาทขององค์การสหประชาชาติในฐานะองค์การโลกบาลหลักถูกทำลายอย่างมากจากกรณีสงครามในอดีตกองพลยูโกสลาเวียและในวิกฤตอิรักและไม่มีใครเชื่อว่าจะหยุดอยู่เพียงแค่นี้ ขณะที่มีการฉลวงครบรอบ ๖๐ ปี ขององค์การสหประชาชาติ (๑๔ - ๑๖ กันยายน ๒๐๐๕) อย่างใหญ่โต แต่โครงการปฏิรูปและขยายสมาชิกของคณะมนตรีความมั่นคงแสดงออกผ่านคำประกาศหลักการและความตั้งใจธรรมดาเท่านั้น เราจึงยังคงอยู่ในสถานะเดิม (status quo) พร้อมกับนายบัน คีมูน (Ban Ki - moon) ชาวเกาหลีใต้เข้ารับตำแหน่งเลขาธิการใหญ่คนใหม่แทนนายโคฟี อันนัน (Kofi ANNAN) ส่วนการประชุมของกลุ่ม G8 ก็ไม่สามารถร่างแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาระบบเศรษฐกิจได้ ข้อเท็จจริงที่ว่าประเทศขนาดใหญ่ที่มีเศรษฐกิจขยายตัว (จีนและอินเดีย) ไม่ได้เป็นสมาชิกก็ทำให้ G8 มีอำนาจที่จำกัด และสุดท้าย องค์การการค้าโลกก็เสียภาพพจน์อย่างหนักจากการประชุมรอบโดฮาที่ล้มเหลวซ้ำแล้วซ้ำอีกและจากมีความพยายามรื้อฟื้นลัทธิกีดกันการค้า

หากมีโลกสองซีกที่ขัดแย้งกันอยู่ นั้นน่าจะเป็นลัทธินับถือความเชื่อดั้งเดิมของศาสนากับลัทธิทุนนิยมตะวันตกซึ่งแพร่ขยายผ่านพรมแดนของทุกประเทศ และทุกศาสนา เป็นลักษณะของโลกสองแบบที่ไร้พรมแดนด้วยกันทั้งคู่ อันที่จริงในบางประเทศพบว่าการกลัวความเจริญอย่างจริงจังในสถานะที่มีความไม่เท่าเทียมและความยากจน จึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าตกเป็นเหยื่อของการค้าเสรี ขณะที่ตะวันตกก็พยายามเผยแพร่ค่านิยมของตนด้วยกำลังอันก่อให้เกิดปฏิกิริยาตอบโต้ ในบริบทที่ความขัดแย้งมีเรื่องศาสนาเข้าไปยุ่งเกี่ยว (๑๑ กันยายน ข้อพิพาทอินเดีย - ปากีสถาน ความรุนแรงทางศาสนาในไนจีเรีย และสงครามอิสราเอล - ปาเลสไตน์) การประชุมเสริมสร้างสันติภาพระหว่างศาสนาที่อัลซีซี (Assisi) (๒๔ มกราคม ๒๐๐๒) เป็นความพยายามสล้างทฤษฎีการปะทะกันระหว่างอารยธรรมและการกลับมาของสงครามศาสนา อีกทั้งการไว้อาลัยแด่สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ปอลที่ ๒ (สิ้นพระชนม์วันที่ ๒ เมษายน ๒๐๐๕) ระหว่างพิธีปลงพระศพในที่ต่างๆ ทั่วโลก แสดงให้เห็นถึงบทบาทของพระองค์ในการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและความสามัคคีของชาวโลก อีกทั้งบทบาทในการล่มสลายของคอมมิวนิสต์และต่อต้านสงคราม (บอสเนีย อ่าวเปอร์เซีย และอิรัก) พระองค์จึงเป็นพระสันตะปาปามิชชันนารีที่เดินทางไปทั่วโลก (การเยือนอย่างเป็นทางการ ๑๐๔ ครั้ง) และแสดงความเป็นโลกาภิวัตน์ในแบบของพระองค์

เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนระหว่างโลกตะวันตกกับโลกมุสลิม องค์การสหประชาชาติจึงตกลงริเริ่มให้มีการประชุมเวทีพันธมิตรอารยธรรม (United Nations Alliance of Civilizations Forum) เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๐๐๕ และจัดการประชุมครั้งแรกที่กรุงมาดริดระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๖ มกราคม ๒๐๐๘ แต่เป้าหมายยังอยู่ห่างไกล แม้โลกาภิวัตน์จะไม่ได้หมายถึงการเผยแพร่ค่านิยมตะวันตกหรือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างศาสนาหลัก ๆ ของโลก แต่การปะทะระหว่างอารยธรรมมีอยู่จริง เห็นได้จากการที่ผู้นำลิเบียกล่าวสุนทรพจน์ที่โตโก (หนังสือพิมพ์ Le Monde ฉบับวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๐๐๘) ว่า “ผู้ที่นับถือศาสนา

อื่นที่ไม่ใช่อิสลามเป็นการหลงผิด” ไม่นานก่อนที่กษัตริย์อับดุลเลาะห์แห่งซาอุดีอาระเบียจะเป็นประธานในการประชุมนานาชาติระหว่างศาสนาที่กรุงมาดริด (๑๖ - ๑๘ กรกฎาคม ๒๐๐๘) นอกจากนี้ การดำเนินการไม่ว่าจะเป็นการต่อต้านการก่อการร้ายหรือการคุ้มครองความเป็นมนุษย์ ผลลัพธ์ที่ได้คือเสรีภาพที่ถดถอย เห็นได้จากชาวอังกฤษที่ต้องถือบัตรประชาชนเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของตน (กุมภาพันธ์ ๒๐๐๖) และเรือนจำกวนตานาโมกักขัง “ผู้ต้องสงสัย” หลายสิบคนนอกอำนาจศาลใด ๆ ขณะที่ในสหรัฐอเมริกา รัฐบัญญัติว่าด้วยความรักชาติ (Patriot Act) (กฎหมายต่อต้านการก่อการร้าย) ขยายระยะเวลาการบังคับใช้ออกไป (มีนาคม ๒๐๐๖) ส่วนคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (United Nations Human Rights Council หรือ UNHRC) ถูกจัดตั้งขึ้นแทนหน่วยงานเดิม คือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (United Nations Commission on Human Rights หรือ UNCHR) และถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักเพราะรัฐที่กีดกันเสรีภาพอย่างมาก (ลิเบียและอิหร่าน) กลับได้ที่นั่งในคณะมนตรีนี้ ทั้งนี้เป็นเพราะมีการใช้ระบบโควตาภูมิภาคและการลงคะแนนโดยผู้แทนของกลุ่ม (บล็อกโหวต) ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีการเตรียมการใด ๆ ที่เป็นขึ้นเป็นอันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนสำหรับการประชุมสหประชาชาติที่เดอรัม ๒ (Durban II) ที่จะจัดขึ้นในปี ๒๐๐๙ ระหว่างที่กำลังเตรียมการเฉลิมฉลองครบรอบ ๖๐ ปี ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในเดือนธันวาคม ๒๐๐๘ อยู่ยั้ง สิ่งที่เราเห็นคือความถดถอยอย่างแท้จริง

[illegible]

สมาชิกขององค์การสหประชาชาติ (๑๙๓ ประเทศ ณ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๐๑๓)

ประเทศ	ปีที่เข้าเป็นสมาชิก
อัฟกานิสถาน (Afghanistan)	๑๙๔๖
แอฟริกาใต้ (South Africa)	๑๙๔๕
แอลเบเนีย (Albania)	๑๙๕๕
แอลจีเรีย (Algeria)	๑๙๖๒
เยอรมนี (Germany)	๑๙๙๑
อันดอร์รา (Andorra)	๑๙๙๓
แองโกลา (Angola)	๑๙๗๖
แอนติกาและบาร์บูดา (Antigua and Barbuda)	๑๙๘๑
ซาอุดีอาระเบีย (Saudi Arabia)	๑๙๔๕
อาร์เจนตินา (Argentina)	๑๙๔๕
อาร์เมเนีย (Armenia)	๑๙๙๒
ออสเตรเลีย (Australia)	๑๙๔๕
ออสเตรีย (Austria)	๑๙๕๕
อาเซอร์ไบจาน (Azerbaijan)	๑๙๙๒
บาฮามาส (Bahamas)	๑๙๗๓
บาห์เรน (Bahrain)	๑๙๗๑
บังกลาเทศ (Bangladesh)	๑๙๗๔
บาร์เบโดส (Barbados)	๑๙๖๖
เบลารุส (Belarus)	๑๙๔๕
เบลเยียม (Belgium)	๑๙๔๕
เบลีซ (Belize)	๑๙๘๑
เบนิน (Benin)	๑๙๖๐
ภูฏาน (Bhutan)	๑๙๗๑
โบลิเวีย (Bolivia)	๑๙๔๕

บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา (Bosnia and Herzegovina)	๑๙๙๒
บอตสวานา (Botswana)	๑๙๖๖
บราซิล (Brazil)	๑๙๔๕
บรูไนดารุสซาลาม (Brunei Darussalam)	๑๙๘๔
บัลแกเรีย (Bulgaria)	๑๙๕๕
บูร์กินาฟาโซ (Burkina Faso)	๑๙๖๐
บุรุนดี (Burundi)	๑๙๖๒
กัมพูชา (Cambodia)	๑๙๕๕
แคเมอรูน (Cameroon)	๑๙๖๐
แคนาดา (Canada)	๑๙๔๕
เคปเวิร์ด (Cape Verde)	๑๙๗๕
สาธารณรัฐแอฟริกากลาง (Central African Republic)	๑๙๖๐
ชิลี (Chile)	๑๙๔๕
จีน (China)	๑๙๔๕
ไซปรัส (Cyprus)	๑๙๖๐
โคลอมเบีย (Colombia)	๑๙๔๕
คอโมโรส (Comoros)	๑๙๗๕
สวิตเซอร์แลนด์ (Switzerland)	๒๐๐๒
คองโก (Congo)	๑๙๖๐
เกาหลีเหนือ (North Korea)	๑๙๙๑
เกาหลีใต้ (South Korea)	๑๙๙๑
คอสตาริกา (Costa Rica)	๑๙๔๕
ไอวอรี โคสต์ (Ivory Coast)	๑๙๖๐
โครเอเชีย (Croatia)	๑๙๙๒
คิวบา (Cuba)	๑๙๔๕
เดนมาร์ก (Denmark)	๑๙๔๕

จิบูตี (Djibouti)	๑๙๗๗
สาธารณรัฐโดมินิกัน (Dominican Republic)	๑๙๔๕
โดมินิกา (Dominica)	๑๙๗๘
อียิปต์ (Egypt)	๑๙๔๕
เอลซัลวาดอร์ (El Salvador)	๑๙๔๕
สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (United Arab Emirates)	๑๙๗๑
เอกวาดอร์ (Ecuador)	๑๙๔๕
เอริเทรีย (Eritrea)	๑๙๙๓
สเปน (Spain)	๑๙๕๕
เอสโตเนีย (Estonia)	๑๙๙๑
สหรัฐอเมริกา (United States of America)	๑๙๔๕
เอธิโอเปีย (Ethiopia)	๑๙๔๕
รัสเซีย (Russian Federation)	๑๙๔๕
ฟีจี (Fiji)	๑๙๗๐
ฟินแลนด์ (Finland)	๑๙๕๕
ฝรั่งเศส (France)	๑๙๔๕
กาบอง (Gabon)	๑๙๖๐
แกมเบีย (Gambia)	๑๙๖๕
จอร์เจีย (Georgia)	๑๙๙๒
กานา (Ghana)	๑๙๕๗
กรีซ (Greece)	๑๙๔๕
เกรเนดา (Grenada)	๑๙๗๔
กัวเตมาลา (Guatemala)	๑๙๔๕
กินี (Guinea)	๑๙๕๘
กินีบิสเซา (Guinea Bissau)	๑๙๗๔
อิเควทอเรียลกินี (Equatorial Guinea)	๑๙๖๘

กายอานา (Guyana)	๑๙๖๖
เฮติ (Haiti)	๑๙๔๕
ฮอนดูรัส (Honduras)	๑๙๔๕
ฮังการี (Hungary)	๑๙๕๕
อินเดีย (India)	๑๙๔๕
อินโดนีเซีย (Indonesia)	๑๙๕๐
อิรัก (Iraq)	๑๙๔๕
อิหร่าน (Iran)	๑๙๔๕
ไอร์แลนด์ (Ireland)	๑๙๕๕
ไอซ์แลนด์ (Iceland)	๑๙๔๕
อิสราเอล (Israel)	๑๙๔๘
อิตาลี (Italy)	๑๙๕๕
จาไมกา (Jamaica)	๑๙๕๕
ญี่ปุ่น (Japan)	๑๙๕๖
จอร์แดน (Jordan)	๑๙๕๕
คาซัคสถาน (Kazakhstan)	๑๙๙๒
เคนยา (Kenya)	๑๙๖๓
คีร์กีซสถาน (Kyrgyzstan)	๑๙๙๒
คิริบาตี (Kiribati)	๑๙๙๙
คูเวต (Kuwait)	๑๙๖๓
ลาว (Laos)	๑๙๕๕
เลโซโท (Lesotho)	๑๙๖๖
ลัตเวีย (Latvia)	๑๙๙๑
เลบานอน (Lebanon)	๑๙๔๕
ไลบีเรีย (Liberia)	๑๙๔๕
ลิเบีย (Libya)	๑๙๕๕

ลิกเตนสไตน์ (Liechtenstein)	๑๙๙๐
ลิทัวเนีย (Lithuania)	๑๙๙๑
ลักเซมเบิร์ก (Luxembourg)	๑๙๕๕
มาซิโดเนีย (Macedonia)	๑๙๙๓
มาดากัสการ์ (Madagascar)	๑๙๖๐
มาลาวี (Malawi)	๑๙๖๔
มาเลเซีย (Malaysia)	๑๙๕๗
มัลดีฟส์ (Maldives)	๑๙๖๕
มาลี (Mali)	๑๙๖๐
มอลตา (Malta)	๑๙๖๔
โมร็อกโก (Morocco)	๑๙๕๖
หมู่เกาะมาร์แชลล์ (Marshall Islands)	๑๙๙๑
มอริเชียส (Mauritius)	๑๙๖๘
มอริเตเนีย (Mauritania)	๑๙๖๑
เม็กซิโก (Mexico)	๑๙๕๕
ไมโครนีเซีย (Micronesia)	๑๙๙๑
มอลโดวา (Moldova)	๑๙๙๒
โมนาโก (Monaco)	๑๙๙๓
มองโกเลีย (Mongolia)	๑๙๖๑
มอนเตเนโกร (Montenegro)	๒๐๐๖
โมซัมบิก (Mozambique)	๑๙๗๕
พม่า (Myanmar)	๑๙๔๘
นามิเบีย (Namibia)	๑๙๙๐
นาอูรู (Nauru)	๑๙๙๙
เนปาล (Nepal)	๑๙๕๕
นิการากัว (Nicaragua)	๑๙๔๕

ไนเจอร์ (Niger)	๑๙๖๐
ไนจีเรีย (Nigeria)	๑๙๖๐
นอร์เวย์ (Norway)	๑๙๔๕
นิวซีแลนด์ (New Zealand)	๑๙๔๕
โอมาน (Oman)	๑๙๗๑
ยูกันดา (Uganda)	๑๙๖๒
อุซเบกิสถาน (Uzbekistan)	๑๙๙๒
ปากีสถาน (Pakistan)	๑๙๔๗
ปาเลา (Palau)	๑๙๙๔
ปานามา (Panama)	๑๙๔๕
ปาปัวนิวกินี (Papua New Guinea)	๑๙๗๕
ปารากวัย (Paraguay)	๑๙๔๕
เนเธอร์แลนด์ (Netherlands)	๑๙๔๕
เปรู (Peru)	๑๙๔๕
ฟิลิปปินส์ (Philippines)	๑๙๔๕
โปแลนด์ (Poland)	๑๙๔๕
โปรตุเกส (Portugal)	๑๙๕๕
กาตาร์ (Qatar)	๑๙๗๑
โรมาเนีย (Romania)	๑๙๕๕
สหราชอาณาจักร (United Kingdom)	๑๙๔๕
รวันดา (Rwanda)	๑๙๖๒
เซนต์คิตส์และเนวิส (Saint Kitts and Nevis)	๑๙๘๓
ซานมารีโน (San Marino)	๑๙๙๒
เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์ (Saint Vincent and the Grenadines)	๑๙๘๐
เซนต์ลูเชีย (Saint Lucia)	๑๙๗๙
หมู่เกาะโซโลมอน (Solomon Islands)	๑๙๗๘

ซามัว (Samoa)	๑๙๗๖
เซาตูเมและปรินซิปี (São Tomé and Príncipe)	๑๙๗๕
เซเนกัล (Senegal)	๑๙๖๐
เซเชลส์ (Seychelles)	๑๙๗๖
เซียร์ราลีโอน (Sierra Leone)	๑๙๖๑
สิงคโปร์ (Singapore)	๑๙๖๕
สโลวะเกีย (Slovakia)	๑๙๙๓
สโลวีเนีย (Slovenia)	๑๙๙๒
โซมาเลีย (Somalia)	๑๙๖๐
ซูดาน (Sudan)	๑๙๕๖
เซาท์ซูดาน (South Sudan)	๒๐๑๒
ศรีลังกา (Sri Lanka)	๑๙๕๕
สวีเดน (Sweden)	๑๙๔๕
ซูรินาเม (Suriname)	๑๙๗๕
สวาซิแลนด์ (Swaziland)	๑๙๖๘
ซีเรีย (Syria)	๑๙๔๕
ทาจิกิสถาน (Tajikistan)	๑๙๙๒
แทนซาเนีย (Tanzania)	๑๙๖๑
ชาด (Chad)	๑๙๖๐
สาธารณรัฐเช็ก (Czech Republic)	๑๙๙๓
ไทย (Thailand)	๑๙๔๕
ติมอร์ตะวันออก (East Timor)	๒๐๐๒
โตโก (Togo)	๑๙๖๐
ตรินิแดดและโตเบโก (Trinidad and Tobago)	๑๙๖๒
ตูนิเซีย (Tunisia)	๑๙๕๖
เติร์กเมนิสถาน (Turkmenistan)	๑๙๙๒

ตุรกี (Turkey)	๑๙๔๕
ตูวาลู (Tuvalu)	๒๐๐๐
ยูเครน (Ukraine)	๑๙๔๕
อุรุกวัย (Uruguay)	๑๙๔๕
วานูอาตู (Vanuatu)	๑๙๘๑
เวเนซุเอลา (Venezuela)	๑๙๔๕
เวียดนาม (Vietnam)	๑๙๗๗
เยเมน (Yemen)	๑๙๔๗
ยูโกสลาเวีย (Yugoslavia)	๑๙๔๕
ซาอีร์ (Zaire)	๑๙๖๐
แซมเบีย (Zambia)	๑๙๖๔
ซิมบับเว (Zimbabwe)	๑๙๘๐